

Urząd Statystyczny
w Kielcach

ROLNICTWO

w województwie świętokrzyskim

w latach 2015 i 2016

Kielce, czerwiec 2017

Urząd Statystyczny
w Kielcach

ROLNICTWO

w województwie
świętokrzyskim
w latach 2015 i 2016

Zespół redakcyjny:

Przewodniczący

Agnieszka Piotrowska-Piątek

Redaktor główny

Beata Bielewicz-Kosińska

Członkowie

Teresa Wójcik, Agata Prokopowicz,
Anna Rudnicka, Ewa Tomczyk,
Małgorzata Sobieraj, Olga Szymocha,
Anna Drecka, Mateusz Orzechowski

Sekretarz

Bożena Molus

Opracowanie merytoryczne publikacji:

Rafał Młynik – Świętokrzyski Ośrodek Badań Regionalnych

Skład komputerowy, grafika:

Aneta Łyżwa - Świętokrzyski Ośrodek Badań Regionalnych

Projekt okładki - Aneta Łyżwa – Świętokrzyski Ośrodek Badań Regionalnych

ISBN 978-83-89612-85-4

Publikacja dostępna w Internecie

<http://kielce.stat.gov.pl>

OBJAŚNIENIA ZNAKÓW UMOWNYCH

Kreska	(-)	– zjawisko nie wystąpiło.
Zero:	(0)	– zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,5;
	(0,0)	– zjawisko istniało w wielkości mniejszej od 0,05.
Kropka	(.)	– zupełny brak informacji lub brak informacji wiarygodnych.
Znak	(x)	– wypełnienie pozycji jest niemożliwe lub niecelowe.
„W tym”		– oznacza, że nie podaje się wszystkich składników sumy.

WAŻNIEJSZE SKRÓTY

tys.	-	tysiąc
mln	-	milion
zł	-	złoty
kg	-	kilogram
dt	-	decytona
t	-	tona
szt.	-	sztuka
l	-	litr
r.	-	rok
ha	-	hektar
°C	-	stopień Celjusza
p. proc.	-	punkt procentowy
itp.	-	i tym podobne
np.	-	na przykład
tj.	-	to jest
cd.	-	ciąg dalszy
dok.	-	dokończenie
Dz. U.	-	Dziennik Ustaw
tabl.	-	tablica

Przy publikowaniu danych Urzędu Statystycznego prosimy o podanie źródła.

PRZEDMOWA

Publikacja „Rolnictwo w województwie świętokrzyskim w latach 2015 i 2016” jest kolejną edycją opracowania z zakresu statystyki rolnictwa, przedstawiającą podstawowe informacje o wybranych warunkach produkcyjno-ekonomicznych oraz o wynikach produkcji roślinnej i zwierzęcej.

Opracowanie zawiera charakterystykę użytkowania gruntów, powierzchni zasiewów, dane wynikowe badań przeprowadzonych w 2016 r. z zakresu: pogłowia zwierząt gospodarskich, produkcji głównych ziemioplodów rolnych i ogrodniczych oraz skupu produktów rolnych.

Publikacja składa się z uwag metodycznych, wyników badań – syntezy oraz części tabelarycznej. W uwagach metodycznych przedstawiono podstawowe definicje i pojęcia obowiązujące w statystyce rolniczej oraz zasady grupowania danych.

Przekazując do rąk Państwa niniejszą publikację, mam nadzieję, że informacje w niej ujęte będą pomocne przy analizie aktualnego stanu rolnictwa w regionie.

Dyrektor Urzędu Statystycznego
w Kielcach

dr Agnieszka Piotrowska-Piątek

PREFACE

Publication „Agriculture in Świętokrzyskie voivodship in the years 2015 and 2016” is the next edition of elaboration concerning agriculture statistics presenting basic information about selected production-economic conditions as well as results of crop and animal production.

The elaboration comprises characteristics of land use, sown area, results of surveys conducted in 2016 within the scope of: livestock, production of main agricultural and horticultural crops as well as procurement of agricultural products.

Publication consists of methodological and results of survey – synthesis as well as tabular part. In the methodological notes basic definitions and concepts applicable in agricultural statistics and rules of presenting data were discussed.

Presenting You this publication, I hope, that the information included will be helpful in analysis of actual state of the agriculture in the region.

Director
of the Statistical Office in Kielce

Agnieszka Piotrowska-Piątek, PhD

SPIS TREŚCI

Dział Chapter	
	Przedmowa
	Uwagi metodyczne
	Wyniki badań - synteza
Dział I.	Użytkowanie gruntów i powierzchnia zasiewów
1.1.	Użytkowanie gruntów
1.2.	Powierzchnia zasiewów
Dział II.	Produkcja roślinna
2.1.	Warunki produkcyjne
2.1.1.	Warunki agrometeorologiczne
2.1.2.	Nawożenie mineralne
2.2.	Produkcja głównych ziemiopłodów rolnych
2.2.1.	Zboża
2.2.2.	Strączkowe jadalne
2.2.3.	Rośliny oleiste
2.2.4.	Ziemniaki
2.2.5.	Buraki cukrowe
2.2.6.	Uprawy pastewne
2.3.	Produkcja ogrodnicza
2.3.1.	Warzywa gruntowe
2.3.2.	Sadownictwo
2.3.2.1.	Owoce z drzew
2.3.2.2.	Owoce z krzewów owocowych i plantacji jagodowych
Dział III.	Produkcja zwierzęca
3.1.	Bydło
3.2.	Trzoda chlewna
3.3.	Owce
3.4.	Drób
Dział IV.	Skup i ceny produktów rolnych
4.1.	Produkty roślinne
4.2.	Produkty pochodzenia zwierzęcego
4.3.	Ceny targowiskowe

SPIS TABLIC

1.	Użytkowanie gruntów w gospodarstwach rolnych według rodzaju użytków rolnych. Stan w czerwcu
2.	Użytkowanie gruntów w gospodarstwach rolnych według rodzaju użytków rolnych i grup obszarowych. Stan w czerwcu
3.	Użytkowanie gruntów w gospodarstwach indywidualnych według rodzaju użytków rolnych i grup obszarowych. Stan w czerwcu
4.	Liczba gospodarstw rolnych posiadających użytki rolne według rodzaju użytków rolnych i grup obszarowych. Stan w czerwcu

CONTENTS

	Str. Page
<i>Preface</i>	5
<i>Methodological notes</i>	8
<i>Results of surveys - synthesis</i>	16
Land use and sown area	16
<i>Land use</i>	16
<i>Sown area</i>	18
Crop output	21
<i>Production conditions</i>	21
<i>Agrometeorological conditions</i>	21
<i>Mineral fertilization</i>	23
<i>Production of main crops</i>	25
<i>Cereal</i>	25
<i>Edible pulses</i>	28
<i>Oil-bearing plants</i>	29
<i>Potatoes</i>	30
<i>Sugar beets</i>	30
<i>Feed plants</i>	31
<i>Gardening</i>	34
<i>Ground vegetables</i>	34
<i>Fruit farming</i>	35
<i>Fruit from trees</i>	35
<i>Fruit from fruit-bearing bushes and berry plantations</i>	37
Livestock	39
<i>Cattle</i>	39
<i>Pigs</i>	40
<i>Sheep</i>	41
<i>Poultry</i>	41
Procurement and prices of agricultural products	43
<i>Crop products</i>	43
<i>Animal products</i>	45
<i>Marketplace prices</i>	46

LIST OF TABLES

<i>Land use in agricultural holdings by type of agricultural land. As of June</i>	48
<i>Land use in agricultural holdings by type of agricultural land and by area groups. As of June</i>	49
<i>Land use in private farms by type of agricultural land and by area groups. As of June</i>	50
<i>Number of agricultural holdings with agricultural land by type of agricultural land and by area groups. As of June</i>	51

5.	Liczba gospodarstw indywidualnych posiadających użytki rolne według rodzaju użytków rolnych i grup obszarowych. Stan w czerwcu	<i>Number of private farms with agricultural land by type of agricultural land and by area groups. As of June.....</i>	52
6.	Powierzchnia zasiewów według grup ziemiopłodów. Stan w czerwcu	<i>Sown area crop groups. As of June</i>	53
7.	Zużycie nawozów mineralnych i wapniowych w przeliczeniu na czysty składnik. Stan w czerwcu	<i>Consumption of mineral and lime fertilizers in terms of pure ingredient. As of June</i>	54
8.	Produkcja głównych ziemiopłodów rolnych	<i>Production of main crops</i>	55
9.	Powierzchnia, plony i zbiory z łąk trwałych	<i>Sown area, yields and production from permanent meadows</i>	57
10.	Produkcja warzyw gruntowych	<i>Production of ground vegetables</i>	58
11.	Produkcja owoców z drzew owocowych	<i>Production of fruit from fruit trees</i>	59
12.	Produkcja owoców z krzewów owocowych i plantacji jagodowych	<i>Production of fruit from fruit-bearing bushes and berry plantations</i>	60
13.	Zwierzęta gospodarskie według użytkowników	<i>Livestock by users</i>	61
14.	Skup ważniejszych produktów rolnych	<i>Procurement of major agricultural products..</i>	63
15.	Ceny skupu ważniejszych produktów rolnych	<i>Procurement prices of major agricultural products</i>	65
16.	Przeciętne ceny ważniejszych produktów rolnych uzyskane przez rolników na targowiskach.....	<i>Average prices of major agricultural products received by farmers on market places.....</i>	67
17.	Produkcja niektórych artykułów rolnych na tle kraju	<i>Production of some agricultural products against the background of Poland</i>	68

SPIS WYKRESÓW

Struktura użytkowania gruntów w gospodarstwach rolnych (2015 i 2016)
Struktura użytków rolnych w gospodarstwach rolnych (2015 i 2016) ...
Struktura gospodarstw rolnych posiadających użytki rolne według grup obszarowych użytków rolnych (2015 i 2016)
Struktura powierzchni zasiewów zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi (2015 i 2016)
Struktura powierzchni zasiewów według ziemiopłodów (2015 i 2016)
Średnie miesięczne temperatury powietrza i wielkość opadów atmosferycznych w 2016 r.
Zużycie nawozów mineralnych i wapniowych w przeliczeniu na czysty składnik na 1 ha użytków rolnych w dobrej kulturze (2014/15 i 2015/16)
Zmiany powierzchni zasiewów zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi (2015 i 2016)
Udział zbiorów z poszczególnych pokosów w ogólnej produkcji siana z łąk trwałych (2015 i 2016)
Struktura powierzchni uprawy warzyw gruntowych (2015 i 2016)

LIST OF GRAPHS

<i>Structure of land use in agricultural holding (2015 and 2016)</i>	16
<i>Structure of area of agricultural land (2015 and 2016)</i>	17
<i>Structure of agricultural holding with agricultural land by area groups of agricultural land (2015 and 2016)</i>	18
<i>Structure of sown area of basic cereals with cereal mixed (2015 and 2016)</i>	19
<i>Structure sown area by crops (2015 and 2016)</i>	20
<i>Average monthly air temperatures and atmospheric precipitation in 2016</i>	22
<i>Consumption of mineral and lime fertilizers in terms of pure ingredient per 1 ha of agricultural land in good agricultural condition (2014/15 and 2015/16)</i>	23
<i>Changes of sown area of basic cereals with cereal mixed (2015 and 2016)</i>	27
<i>Share of production of different gleanings in total production of hay from permanent meadows (2015 and 2016)</i>	33
<i>Structure of cultivated area of field vegetables (2015 and 2016)</i>	34

Struktura zbiorów owoców z drzew owocowych (2015 i 2016)	<i>Structure of tree fruit production (2015 and 2016)</i>	36
Struktura zbiorów owoców z krzewów owocowych i plantacji jagodowych (2015 i 2016)	<i>Structure of production of berry fruit (2015 and 2016)</i>	37
Udział bydła według grup wiekowo-użytkowych w pogłowie ogółem (2015 i 2016)	<i>Share of cattle by age-usage groups in total livestock (2015 and 2016)</i>	39
Udział trzody chlewnej według grup produkcyjno-użytkowych w pogłowie ogółem (2015 i 2016)	<i>Share pigs by categories in total livestock (2015 and 2016)</i>	40
Zmiany cen skupu głównych produktów pochodzenia roślinnego w 2016 r.	<i>Changes in procurement prices of main crop products in 2016</i>	44
Struktura skupu żywca rzeźnego (2015 i 2016)	<i>Structure of procurement of animals for slaughter (2015 and 2016)</i>	45
Zmiany cen skupu głównych produktów pochodzenia zwierzęcego w 2016 r.	<i>Changes in procurement prices of main animal products in 2016</i>	46
Zmiany cen targowiskowych głównych produktów rolnych w 2016 r.	<i>Changes prices of main agricultural products in market places in 2016</i>	46

UWAGI METODYCZNE

I. ŹRÓDŁA DANYCH

Dane zawarte w niniejszej publikacji opracowano na podstawie:

- uogólnionych wyników reprezentacyjnego badania struktury gospodarstw rolnych osób fizycznych oraz na podstawie pełnego badania struktury gospodarstw rolnych osób prawnych i jednostek organizacyjnych niemających osobowości prawnej. Badanie zostało przeprowadzone w czerwcu i lipcu 2016 r. według stanu na dzień 1 czerwca 2016 r. i obejmowało zmienne m.in. z zakresu użytkowania gruntów i powierzchni zasiewów, pogłowia zwierząt gospodarskich, struktury dochodów oraz zużycia nawozów,
- wynikowego szacunku produkcji roślinnej,
- uogólnionych wyników stałych reprezentacyjnych badań pogłowia bydła, owiec, drobiu oraz trzody chlewnej przeprowadzonych w gospodarstwach indywidualnych,
- wyników źródłowych badań reprezentacyjnych plonów i zbiorów przeprowadzonych: na przełomie sierpnia i września 2016 r. w gospodarstwach indywidualnych (w zakresie plonów i zbiorów zbóż oraz rzepaku i rzepiku), na przełomie października i listopada 2016 r. w gospodarstwach indywidualnych (dla niektórych pozostałych upraw),
- szacunków i ocen prowadzonych przez rzeczoznawców szczebla terenowego dla danych nieobjętych sprawozdawczością,
- półrocznych sprawozdań o skupie produktów rolnych,
- sprawozdań statystycznych o zużyciu i zapasach nawozów sztucznych.

Wyniki badań produkcji roślinnej, pogłowia zwierząt gospodarskich i produkcji zwierzęcej opracowane zostały **według siedziby użytkownika gospodarstwa**, tj. dla gospodarstw indywidualnych – według miejsca siedziby (zamieszkania) użytkownika, a dla gospodarstw państwowych, spółdzielczych i spółek – według miejsca siedziby przedsiębiorstwa (gospodarstwa).

II. WAŻNIEJSZE DEFINICJE I POJĘCIA

Gospodarstwo rolne – jednostka wyodrębniona pod względem technicznym i ekonomicznym, posiadająca odrębne kierownictwo (użytkownik lub zarządzający) i prowadząca działalność rolniczą.

Do **działalności rolniczej** zaliczamy działalność związaną z uprawą roślin która obejmuje: wszystkie uprawy rolne (w tym grzyby jadalne), warzywnictwo i ogrodnictwo, szkółkarstwo, hodowlę i nasiennictwo roślin rolniczych i ogrodniczych oraz chów i hodowlę

zwierząt gospodarskich tj.: bydła, owiec, kóz, koni, świń, drobiu, królików, pozostałych zwierząt futerkowych, dzikich zwierząt utrzymywanych w gospodarstwie dla produkcji mięsa (np. dziki, sarny, danielę) i pszczoł, a także działalność polegająca na utrzymaniu użytków rolnych według zasad dobrej kultury rolnej (zgodnie z normami).

Gospodarstwo indywidualne to gospodarstwo rolne użytkowane przez osobę fizyczną. Gospodarstwa indywidualne obejmują:

- gospodarstwa o powierzchni 1 ha i więcej użytków rolnych;
- gospodarstwa o powierzchni poniżej 1 ha użytków rolnych (w tym nie posiadające użytków rolnych) prowadzące produkcję rolną (roślinną i zwierzęcą) o znaczącej (określonej odpowiednimi progami) skali, w tym działy specjalne produkcji rolnej.

Gospodarstwo rolne osoby prawnej lub jednostki organizacyjnej niemającej osobowości prawnej to gospodarstwo rolne prowadzone przez osobę prawną lub jednostkę organizacyjną niemającą osobowości prawnej, której podstawowa działalność jest zaliczana według Polskiej Klasyfikacji Działalności 2007 do sekcji A, działu 01, grupy:

- 01.1 – uprawy rolne inne niż wieloletnie,
- 01.2 – uprawy roślin wieloletnich,
- 01.3 – rozmnażanie roślin,
- 01.4 – chów i hodowla zwierząt,
- 01.5 – uprawy rolne połączone z chowem i hodowlą zwierząt (działalność mieszana),
- 01.6, klasa 01.61 – działalność usługowa wspomagająca produkcję roślin (utrzymywanie gruntów w dobrej kulturze rolnej przy zachowaniu wymogów ochrony środowiska), a także niezależnie od zaklasyfikowania działalności podstawowej, gdy w gruntach użytkowanych przez jednostkę powierzchnia użytków rolnych wynosi 1 ha i więcej lub prowadzony jest chów/hodowla zwierząt gospodarskich.

Za **użytkownika gospodarstwa indywidualnego** uważa się osobę fizyczną, osobę prawną oraz jednostkę organizacyjną niemającą osobowości prawnej, faktycznie użytkującą gospodarstwo rolne, niezależnie od tego, czy jest właścicielem, dzierżawcą tego gospodarstwa czy też użytkuje je z innego tytułu i niezależnie od tego, czy grunty wchodzące w skład gospodarstwa rolnego są położone na terenie jednej czy kilku gmin.

Użytkowanie gruntów

Grunty ogółem to łączna powierzchnię użytków rolnych (zasiewów, upraw trwałych, ogrodów przydomowych, łąk i pastwisk trwałych), lasów i gruntów leśnych (łącznie z plantacjami o krótkiej rotacji) oraz pozostałych gruntów (np. pod zabudowaniami). Łączny areał wszystkich gruntów niezależnie od tytułu władania – własnych, dzierżawionych (na zasadzie umowy

i bezumownie), użytkowanych z tytułu zajmowania określonego stanowiska (leśniczy, ksiądz, nauczyciel, itp.), wspólne (w części przypadających użytkownikowi), a także użytkowane przez gospodarstwo grunty należące do gospodarstw opuszczonych.

Użytki rolne ogółem to powierzchnia: użytków rolnych w dobrej kulturze rolnej (tj. utrzymywane zgodnie z normami określonymi w Rozporządzenia Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 5 marca 2015 r. o płatnościach w ramach systemów wsparcia bezpośredniego (tekst jednolity Dz. U. 2015 poz. 1551), na którą składają się: łąki trwałe, pastwiska trwałe, uprawy trwałe (łącznie z sadami), ogrody przydomowe (bez powierzchni przeznaczonej na rekreację), zasiewy, grunty ugorowane (łącznie z powierzchnią upraw na przyoranie jako plon główny), użytki rolne pozostałe (użytki rolne nie użytkowane i nie utrzymywane w dobrej kulturze rolnej w dniu 1 czerwca 2016 r.).

Łąki trwałe to grunty pokryte trawami (5 lat lub więcej), z zasady koszone, a w rejonach górskich również powierzchnia koszonych hal i połonin. Łąki powinny być utrzymywane w dobrej kulturze rolnej i przynajmniej raz w roku koszone, ale zbiory niekoniecznie wykorzystywane do celów produkcyjnych.

Pastwiska trwałe to grunty pokryte trawami (5 lat lub więcej), które z zasady nie są koszone, lecz wypasane, a w rejonach górskich również powierzchnia wypasanych hal i połonin utrzymywanych w dobrej kulturze rolnej (łącznie z pastwiskami trwałymi niewykorzystywanymi do celów produkcyjnych oraz z ekstensywnie wypasanymi pastwiskami położonymi na terenie pagórkowatym lub na znacznej wysokości, na glebach niskiej klasy, na których nie stosuje się nawożenia, podsiewów, melioracji itp.).

Uprawy trwałe to łączna powierzchnia plantacji drzew owocowych rosnących w zwartym nasadzeniu, krzewów owocowych rosnących w zwartym nasadzeniu, szkółek drzew i krzewów owocowych, szkółek drzew i krzewów ozdobnych, szkółek drzew leśnych do celów handlowych, innych gruntowych upraw trwałych, w tym wikliny, drzew i krzewów owocowych rosnących poza plantacjami, choinek bożonarodzeniowych, a także upraw trwałych pod osłonami.

Sady to plantacje drzew, krzewów owocowych i upraw jagodowych utrzymywanych w dobrej kulturze rolnej (łącznie z plantacjami leszczyny, malin, winorośli) rosnące w zwartym nasadzeniu, a także szkółki drzew i krzewów owocowych, jeżeli ich łączna powierzchnia nie jest mniejsza niż 0,10 ha. Do sadów nie zalicza się powierzchni uprawy truskawek i poziomek.

Ogrody przydomowe to powierzchnia zlokalizowana najczęściej wokół siedziby gospodarstwa, często oddzielona od reszty gospodarstwa. Obejmuje powierzchnię upraw przeznaczonych przede wszystkim na samozaopatrzenie w gospodarstwie domowym użytkownika gospodarstwa rolnego. Sporadycznie nadwyżki zbiorów mogą być sprzedawane. Ogród przydomowy może obejmować zarówno uprawy rolne i ogrodnicze jednoroczne,

jak i uprawy wieloletnie. Do ogrodów przydomowych nie należy zaliczać powierzchni trawników i ogrodów ozdobnych oraz powierzchni przeznaczonych na rekreację.

Grunty ugorowane to grunty orne niewykorzystywane do celów produkcyjnych, ale utrzymywane według zasad dobrej kultury rolnej, przy zachowaniu wymogów ochrony środowiska. Zaliczamy tu zarówno grunty uprawnione, jak i nieuprawnione (np. gospodarstwa o powierzchni użytków rolnych poniżej 1 ha) do płatności obszarowych. Do gruntów ugorowanych należy zaliczyć także grunty przygotowane pod tegoroczne zasiewy (np. warzyw), ale do 1 czerwca 2016 r. nieobsiane lub nieobsadzone, a także powierzchnię upraw na przyoranie uprawianych jako plon główny (nawozy zielone).

Powierzchnia zasiewów to powierzchnia wszystkich upraw zasianych i zasadzonych w gospodarstwie rolnym. Do powierzchni pod zasiewami nie zaliczamy powierzchni sadów, szkótek drzew i krzewów ozdobnych, szkótek drzew leśnych do celów handlowych, uprawy wikliny, drzew i krzewów owocowych rosnących poza plantacjami, a także innych upraw trwałych (w tym upraw choinek bożonarodzeniowych) oraz powierzchni upraw trwałych pod osłonami. Nie zalicza się tu powierzchni plantacji drzew i krzewów szybkorosnących prowadzonych na użytkach rolnych, które kwalifikowane są do lasów, upraw w ogrodach przydomowych, a także powierzchni upraw na przyoranie uprawianych jako plon główny, zakwalifikowanych do gruntów ugorowanych.

Lasy i grunty leśne to powierzchnia o wielkości co najmniej 0,10 ha pokryta roślinnością leśną (zalesiona) lub przejściowo jej pozbawiona (niezalesiona) oraz grunty związane z gospodarką leśną, a także powierzchnia plantacji o krótkiej rotacji prowadzona na gruntach leśnych i użytkach rolnych. Uwzględnia się tu powierzchnię szkótek drzew leśnych założonych na terenach leśnych i wykorzystywanych na potrzeby własne gospodarstwa rolnego (niehandlowe).

Pozostałe grunty to grunty będące pod zabudowaniami, podwórzami, placami i ogrodami ozdobnymi, parkami, powierzchnia wód śródlądowych (własnych i dzierżawionych), rowów melioracyjnych, powierzchnia porośnięta wikliną w stanie naturalnym, powierzchnia terenów bagiennych, powierzchnia innych gruntów (torfowiska, żwirownie), nieużytków (w tym zadrzewionych i zakrzaczonych) oraz powierzchnia przeznaczona dla rekreacji (np. zlokalizowana wokół domu, pól golfowych, itp.). Do pozostałych gruntów zalicza się także powierzchnię gruntów rolnych nie użytkowanych rolniczo, jeżeli grunty te nie powrócą już do użytkowania rolniczego, np. grunty rolne przeznaczone pod budowę drogi, supermarketu.

Powierzchnia zasiewów

Dane o powierzchni zasiewów dotyczą powierzchni upraw poszczególnych ziemiopłodów uprawianych w plonie głównym.

Do grupy „**zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi**” zalicza się powierzchnię zbóż podstawowych (pszenicy, żyta, jęczmienia, owsa, pszenżyta) oraz powierzchnię zasiewów mieszanek zbożowych ozimych i jarych.

Do grupy „**zbóż ogółem**” zaliczono powierzchnię uprawy zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi łącznie z kukurydzą na ziarno i pozostałymi uprawami zbożowymi (gryka, proso itp.).

Do grupy „**przemysłowych**” zaliczono powierzchnie buraków cukrowych, rzepaku i rzepiku, lnu (łącznie z lnem oleistym), słonecznika na ziarno, konopi, tytoniu, chmielu, cykorii oraz innych oleistych (maku, gorczycy soi i innych).

Do grupy „**strączkowych na ziarno**” zalicza się strączkowe jadalne (groch, fasolę, bób oraz inne strączkowe jadalne uprawiane na ziarno, np. ciecierzycę), strączkowe pastewne na ziarno oraz mieszanki zbożowo strączkowe na ziarno. Powierzchnię zasianą grochem, fasolą, bobem itp. Przewidzianą do zbioru w stanie niedojrzałym zaliczono do warzyw gruntowych.

Grupa „**pozostałe**” obejmuje warzywa gruntowe, truskawki i poziomki gruntowe, uprawy nasienne, kwiaty i rośliny ozdobne gruntowe, pozostałe przemysłowe, (np. krokosz barwierski, zioła dla przemysłu kosmetycznego, uprawy wieloletnie na cele energetyczne), słonecznik na ziarno, soję, i inne oleiste (nieuwzględnione w grupie „przemysłowe”, chmiel, zioła i przyprawy, cykorię, a także uprawy pod osłonami (bez upraw trwałych pod osłonami) oraz pozostałe uprawy.

Nawozy są to produkty dostarczające roślinom składników pokarmowych i poprawiające żyzność gleb. Wyróżnia się:

- **nawozy mineralne** uzyskiwane w drodze procesów chemicznych lub przerobu surowców mineralnych, w tym nawozy wapniowe i wapniowo-magnezowe,
- **nawozy naturalne** – obornik, gnojówka, gnojowica.

Czysty składnik jest to zawartość czystego składnika wyrażona w kg N – azotu, P₂O₅ – fosforu, K₂O – potasu.

Produkcja rolnicza

W publikacji, oprócz danych o produkcji poszczególnych upraw, podano wielkości dotyczące określonych grup, np.:

- zboża, które obejmują zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi, kukurydzę na ziarno, grykę, proso i inne zbożowe,
- oleiste – obejmują: rzepak i rzepik oraz inne oleiste (mak, słonecznik, soję i pozostałe),
- strączkowe jadalne – obejmują: groch, fasolę, bób i inne.

W szacunkach obowiązuje zasada obliczania plonów przeciętnych jako średnich ważonych, gdzie wagą jest powierzchnia danej uprawy. Uwzględnione są przy tym powierzchnie, z których uzyskano zarówno wysokie, jak i niskie plony oraz powierzchnie, z których plonów nie zebrano (zostały zniszczone w wyniku gradobicia, powodzi itp.).

W rolnictwie pod pojęciem „plon” przyjmuje się ilość jednostek wagowych (dt) danego ziemiopłodu (tzw. plon netto) zebranych z jednostki powierzchni (1 ha).

W ogrodnictwie pod pojęciem „plon” przyjmuje się – dla warzyw, owoców z drzew i krzewów owocowych oraz plantacji jagodowych – ilość jednostek wagowych (dt) poszczególnych gatunków zebranych z jednostki powierzchni (1 ha).

Przy szacowaniu plonów zbóż uwzględniono ziarno tzw. półsuche, tj. zawierające 15,1% - 16,0% wody.

Plony rzepaku i rzepiku przyjęto według standardowej (13,0%) wilgotności nasion.

Ogólna **powierzchnia paszowa** obejmuje łąki, pastwiska oraz powierzchnię polowych upraw pastewnych przeznaczonych na paszę. Powierzchnia polowych upraw pastewnych na paszę jest sumą powierzchni roślin okopowych pastewnych, kukurydzy na zielonkę, strączkowych pastewnych i motylkowych na zielonkę, do których – oprócz koniczyny, lucerny i seradeli – zaliczono także trawy oraz inne pastewne drobnonasienne.

Do przeliczenia produkcji zielonek na siano przyjęto, że 5 dt zielonki = 1 dt siana.

Do przeliczenia produkcji ogrodniczej przyjęto: w sektorze publicznym – ogólną powierzchnię uprawy oraz zbiory warzyw gruntowych, truskawek, drzew i krzewów owocowych ze sprawozdań R-08, w gospodarstwach indywidualnych – ogólną powierzchnię uprawy warzyw gruntowych, truskawek i sadów według uogólnionych danych reprezentacyjnego badania użytkowania gruntów, powierzchni zasiewów, pogłowia zwierząt gospodarskich przeprowadzonego w czerwcu 2016 r., natomiast powierzchnię poszczególnych gatunków warzyw oraz drzew i krzewów owocowych według szacunku rzeczoznawców ogrodniczych.

Dane o powierzchni oraz produkcji ziemniaków, a także poszczególnych gatunków warzyw gruntowych i owoców uwzględniają ich uprawę w ogrodach przydomowych oraz uprawę drzew i krzewów owocowych poza sadami. W 2016 r. w danych dotyczących owoców z drzew i krzewów owocowych nie uwzględniono produkcji poza sadami, która dla większości gatunków jest marginalna.

Zwierzęta gospodarskie

Każdorazowemu spisowi podlegają zwierzęta, znajdujące się w gospodarstwie, zarówno stanowiące własność użytkownika gospodarstwa lub członków jego gospodarstwa domowego, jak i zwierzęta przetrzymywane czasowo lub stale w gospodarstwie, tj. przyjęte na wychów, opas itp., niezależnie od tego, czy przyjęto je od gospodarstw indywidualnych, czy od jednostek państwowych, spółdzielczych, spółek.

Informacje o pogłowie bydła, trzody chlewnej, owiec i drobiu zawarte w niniejszej publikacji dotyczą stanu w grudniu. Od 2014 r. nastąpiła zmiana terminu badania trzody chlewnej: ze stanu z dnia 31 marca na dzień 1 marca; z 31 lipca na 1 czerwca; z 30 listopada na 1 grudnia.

Skup i ceny produktów rolnych

Dane dotyczące skupu i cen produktów rolnych opracowano na podstawie: miesięcznych meldunków i półrocznych sprawozdań o skupie produktów rolnych oraz sprawozdań ankietowanych Urzędu Statystycznego w Kielcach o poziomach cen uzyskiwanych przez rolników na targowiskach.

Badaniem miesięcznym i półrocznym objęte są osoby prawne i samodzielne jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej (w tym spółki cywilne i jawne). Osoby fizyczne sporządzające sprawozdanie półroczne w przypadku, gdy wartość skupu produktów rolnych w okresie półrocza przekracza 10 tys. zł. Informacje o skupie produktów rolnych dotyczą ilości i wartości produktów rolnych skupionych przez podmioty gospodarcze bezpośrednio od producentów.

Dane o cenach skupu dotyczą przeciętnych rocznych lub miesięcznych cen (wyliczonych jako iloraz wartości i ilości poszczególnych produktów) płaconych za produkty rolne przez jednostki skupujące (handlowe, przemysłowe, rolne) producentom rolnym.

Źródłem informacji o cenach produktów rolnych uzyskiwanych przez rolników na targowiskach od 1 stycznia 2005 r. są notowania cen wybranych produktów prowadzonych

przez sieć stałych ankieterów GUS na 450 targowiskach rolnych na terenie całego kraju. Przeciętne ceny miesięczne obliczono jako średnie arytmetyczne wszystkich notowań w skali województwa, natomiast przeciętne ceny roczne oblicza się jako średnie arytmetyczne z przeciętnych cen w poszczególnych miesiącach.

III. WAŻNIEJSZE GRUPOWANIA I ZAKRES PUBLIKOWANYCH DANYCH

W publikacji uwzględniono podział na sektor prywatny oraz publiczny.

W sektorze prywatnym podstawowymi formami są: własność prywatna krajowa (m.in. gospodarstwa indywidualne, gospodarstwa spółdzielcze i spółki prywatne), własność zagraniczna i własność mieszana (spółki z przewagą mienia prywatnego).

Do sektora publicznego zaliczono: gospodarstwa własności państwowej (Skarbu Państwa i państwowych osób prawnych), gospodarstwa będące własnością samorządową (gmin) oraz gospodarstwa stanowiące własność mieszaną (z przewagą mienia publicznego).

Powierzchnie użytków rolnych, zasiewów, zużycie nawozów mineralnych i pogłowie zwierząt gospodarskich przedstawione w niniejszej publikacji mogą ulec zmianie. Ostateczne dane zostaną zamieszczone w publikacji GUS, która ukaże się we wrześniu 2017 r.

W tablicach ujmujących sumaryczne dane dotyczące powierzchni upraw i zbiorów mogą wystąpić pewne nieścisłości rachunkowe wynikające z zaokrągleń. Liczby te są poprawne pod względem merytorycznym.

WYNIKI BADAŃ - SYNTEZA

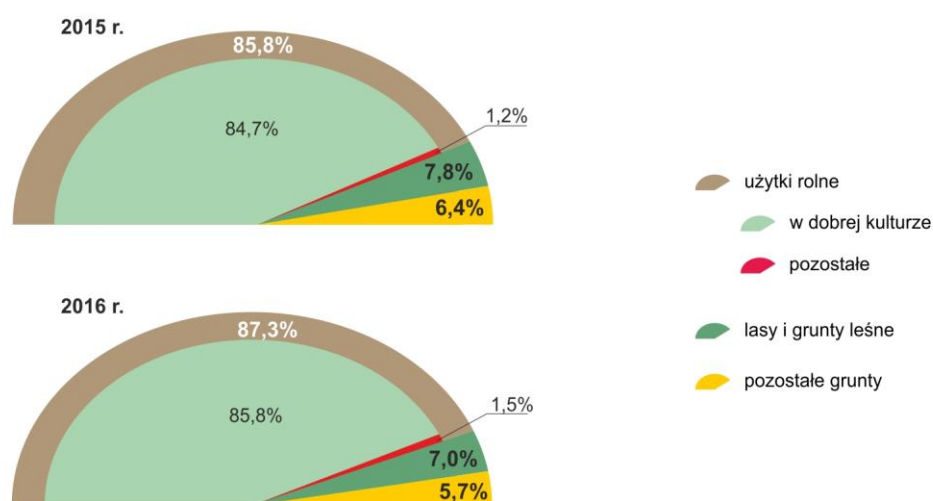
DZIAŁ I

UŻYTKOWANIE GRUNTÓW I POWIERZCHNIA ZASIEWÓW

1.1. UŻYTKOWANIE GRUNTÓW

W ogólnej powierzchni województwa świętokrzyskiego wynoszącej 1171,1 tys. ha, w posiadaniu gospodarstw rolnych w 2016 r. znajdowało się 553,6 tys. ha, tj. 47,3% powierzchni województwa. Powierzchnia ogólna gospodarstw rolnych w porównaniu z danymi z 2015 r. była mniejsza o 7,1 tys. ha, tj. o 1,3%. Z ogólnej powierzchni gospodarstw rolnych w użytkowaniu gospodarstw indywidualnych znajdowało się 547,9 tys. ha, tj. 99,0% powierzchni gruntów ogółem.

Wykres 1. **Struktura użytkowania gruntów w gospodarstwach rolnych.**
Stan w czerwcu

Użytki rolne zajmowały 483,4 tys. ha, (41,3% powierzchni województwa) i w porównaniu z 2015 r. zwiększyły się o 2,2 tys. ha (o 0,4%). Gospodarstwa indywidualne użytkowały 478,4 tys. ha użytków rolnych, tj. 99,0% powierzchni użytków rolnych województwa. W stosunku do roku 2015 areał użytków rolnych gospodarstw indywidualnych zwiększył się o 2,3 tys. ha, czyli o 0,5%.

W 2016 r. powierzchnia **użytków rolnych w dobrej kulturze** zajmowała 457,3 tys. ha i jej udział w ogólnej powierzchni użytków rolnych wyniósł 98,3%. W porównaniu z rokiem 2015 odsetek ten był mniejszy o 0,3 p. proc. Zwiększył się tym samym – udział powierzchni użytków rolnych pozostałych (czyli użytków rolnych nie użytkowanych i nie utrzymywanych w dobrej kulturze rolnej) w ogólnej powierzchni użytków rolnych z 1,4% w 2015 r. do 1,7% w 2016 r.

Użytkowanie gruntów w gospodarstwach rolnych:

LATA	Powierzchnia gruntów ogółem	Użytki rolne						Lasy i grunty leśne	Pozostałe grunty
		ogółem	w dobrej kulturze rolnej			pozostałe			
			razem	w tym					
				pod zasiewami	uprawy trwałe		łąki trwałe		
w tys. ha									
OGÓŁEM									
2015	560702	481270	474675	327055	36998	96006	6595	43522	35910
2016	553634	483422	475256	318355	44340	96209	8166	38610	31602
w tym GOSPODARSTWA INDYWIDUALNE									
2015	554539	476167	470072	323541	36948	95278	6096	43118	35254
2016	547935	478441	470961	315039	44296	95621	7480	38330	31165

Powierzchnia pod zasiewami w 2016 r. wyniosła 318,4 tys. ha i była mniejsza o 2,7% w porównaniu z rokiem 2015 r. Udział powierzchni pod zasiewami w ogólnej powierzchni użytków rolnych wyniósł 65,9%. W indywidualnych gospodarstwach rolnych ukształtowała się ona na poziomie 315,0 tys. ha i w porównaniu do 2015 r. zajmowała mniej o 8,5 tys. ha, tj. o 2,6%.

Wykres 2. **Struktura użytków rolnych w gospodarstwach rolnych.**

Stan w czerwcu

W 2016 r. **powierzchnia gruntów ugorowanych** będących w dobrej kulturze rolnej wyniosła 9,9 tys. ha, tj. 2,0% użytków rolnych ogółem. Powierzchnia gruntów ugorowanych w gospodarstwach indywidualnych wyniosła 9,7 tys. ha stanowiąc również 2,0% użytków rolnych tych gospodarstw.

Uprawy trwałe utrzymywane w dobrej kulturze rolnej zgodnie z normami w gospodarstwach rolnych zajmowały 44,3 tys. ha, stanowiąc 9,3% użytków rolnych w dobrej kulturze i 9,2% użytków rolnych ogółem.

Powierzchnia **trwałych użytków zielonych** wyniosła 101,3 tys. ha i stanowiła 21,3% użytków rolnych w dobrej kulturze i 21,0% użytków rolnych ogółem. W ogólnej powierzchni użytków rolnych w dobrej kulturze 1,4 tys. ha (0,3%) zajmowały **ogrody przydomowe**.

W województwie świętokrzyskim w 2016 r. liczba gospodarstw rolnych posiadających użytki rolne wyniosła 84,7 tys. i w porównaniu z 2015 r. zwiększyła się o 1,3 tys., tj. o 1,6%. Gospodarstw rolnych powyżej 1 ha użytków rolnych było 81,9 tys. (96,7% gospodarstw rolnych posiadających użytki rolne). Gospodarstw indywidualnych powyżej 1 ha użytków rolnych było 81,8 tys. (również 96,7%), tj. o 0,3 tys. (o 0,3%) mniej niż w 2015 r.

W strukturze gospodarstw rolnych dominują gospodarstwa o powierzchni użytków rolnych 2-5 ha – 40,6%, których udział w powierzchni użytków rolnych województwa wyniósł 23,9%. Mniej liczną grupę stanowiły gospodarstwa o powierzchni 5-10 ha użytków rolnych (analogicznie 23,0% i 27,4%). Gospodarstwa o powierzchni 1-2 ha użytków rolnych stanowiły 20,6% i gospodarowały na 5,3% użytków rolnych. Udział gospodarstw największych (powyżej 15 ha użytków rolnych) stanowił zaledwie 5,7% wszystkich gospodarstw, a ich udział w powierzchni użytków rolnych wyniósł 28,7%.

Przeciętna powierzchnia użytków rolnych gospodarstwa rolnego w 2016 r. wyniosła 5,71 ha i w porównaniu z 2015 r. zmniejszyła się o 0,06 ha.

Wykres 3. **Struktura gospodarstw rolnych posiadających użytki rolne według grup obszarowych użytków rolnych. Stan w czerwcu**

1.2. POWIERZCHNIA ZASIEWÓW

W 2016 r. w województwie świętokrzyskim pod zasiewy przeznaczono 318,4 tys. ha, tj. 97,0% ogólnej powierzchni gruntów ornych. W porównaniu z rokiem 2015 powierzchnia zasiewów zmniejszyła się o 8,7 tys. ha (o 2,7%). Dominujące w rolnictwie gospodarstwa indywidualne obejmowały 99,0% ogólnej powierzchni zasiewów województwa.

W strukturze zasiewów **zboża ogółem** (zboża podstawowe, owies z jęczmieniem i inne zbożowe mieszanki, kukurydza na ziarno, gryka, proso i inne zbożowe) zajmowały 233,6 tys. ha, tj. 73,4% zasiewów ogółem. W porównaniu z 2015 r. powierzchnia zbóż zwiększyła się o 1,8 tys. ha (o 0,8%). W strukturze zasiewów zbóż ogółem, podobnie jak w roku poprzednim zdecydowanie przeważały zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi – 93,8%, kukurydza na ziarno stanowiła 2,5%, a gryka, proso i pozostałe zbożowe – 3,6%.

Wykres 4. **Struktura powierzchni zasiewów zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi.**
Stan w czerwcu

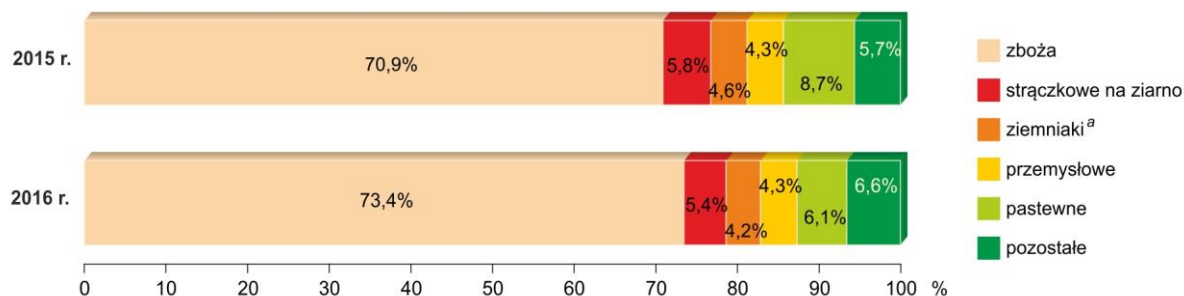

Powierzchnia uprawy **pszenicy** ogółem wyniosła 76,1 ha i była mniejsza o 0,8 tys. ha, tj. o 1,0% niż w 2015 r. Przeważającą część uprawy zajmowała pszenica ozima (84,6%), natomiast pozostałą część – jara (15,4%). Powierzchnia zasiewów **żyta** wyniosła 11,9 tys. ha i była wyższa niż przed rokiem o 1,1 tys. ha (o 10,5%). Powierzchnia uprawy **jęczmienia** ogółem zajmowała 47,1 tys. ha i w porównaniu z powierzchnią zasiewów w 2015 r. zwiększyła się o 3,3 tys. ha (o 7,4%). W strukturze zasiewów jęczmienia 91,4% stanowił jęczmień jary, a ozimy 8,6%. **Owies** uprawiano na powierzchni 13,3 tys. ha o 0,3 tys. ha (o 2,5%) większej niż w roku poprzednim. Powierzchnia uprawy **pszenżyta** ogółem wyniosła 50,3 tys. ha i w odniesieniu do 2015 r. była mniejsza o 0,4 tys. ha (o 0,8%). Uprawa pszenżyta ozimego zajmowała 89,2%, a jarego – 10,8% ogólnej powierzchni uprawy pszenżyta. Powierzchnia uprawy **mieszanek zbożowych** ogółem wyniosła 20,6 tys. ha i była mniejsza od powierzchni w 2015 r. o 2,9 tys. ha, (o 12,2%). W zasiewach mieszanek zbożowych 89,7% stanowiły mieszanki jare, a 10,3% - ozime. Powierzchnia uprawy **kukurydzy na ziarno** wyniosła 5,9 tys. ha i w porównaniu z 2015 r. zmniejszyła się o 0,6 tys. ha, tj. o 8,7%.

Powierzchnia uprawy **strączkowych na ziarno** wyniosła 17,1 tys. ha i w porównaniu z 2015 r. zmniejszyła się o 1,9 tys. ha (o 10,2%). **Rośliny strączkowe pastewne na nasiona** (łącznie z mieszankami zbożowo-strączkowymi na ziarno) uprawiane były na powierzchni 9,7 tys. ha, tj. o 1,7 tys. ha (o 15,2%) mniejszej niż w roku 2015.

Powierzchnia uprawy **ziemniaków** (bez powierzchni w ogrodach przydomowych) wyniosła 13,5 tys. ha i stanowiła 4,2% ogólnej powierzchni zasiewów w województwie. W porównaniu z 2015 r. areał uprawy ziemniaków zmniejszył się o 1,5 tys. ha, tj. o 10,2%.

Wykres 5. **Struktura powierzchni zasiewów według ziemiopłodów**
Stan w czerwcu

a Bez powierzchni ziemniaków w ogrodach przydomowych.

Rośliny przemysłowe uprawiano na 13,8 tys. ha, tj. na 4,3% powierzchni zasiewów województwa. W porównaniu z zasiewami w 2015 r. areał roślin przemysłowych był mniejszy o 0,3 tys. ha (o 2,4%). Wśród upraw roślin przemysłowych przeważała uprawa rzepaku i rzepiku oraz buraka cukrowego. Powierzchnia zasiewów **rzepaku i rzepiku** wyniosła 7,7 tys. ha i zmniejszyła się o 2,0 tys. ha, tj. o 20,8% w porównaniu z rokiem 2015. Powierzchnia uprawy **buraków cukrowych** wyniosła 3,6 tys. ha i była większa o 0,3 tys. ha (o 8,2%) od powierzchni w 2015 r.

Pod uprawę **roślin pastewnych** (łącznie z kukurydzą na ziarno) przeznaczono 19,3 tys. ha, czyli o 9,1 tys. ha (o 32,0%) mniej niż w roku 2015. Zajmowały one 6,1% ogólnej powierzchni zasianej, co oznacza spadek o 2,6 p. proc. w stosunku do 2015 r. **Kukurydzę na zielonkę** uprawiano na powierzchni 7,5 tys. ha, (o 4,6%) mniejszej niż w 2015 r.

W omawianym roku rośliny zaliczane do grupy **pozostałe** uprawiano na powierzchni 21,1 tys. ha, co stanowiło 6,6% powierzchni zasiewów województwa. W odniesieniu do 2015 r. powierzchnia ta zwiększyła się o 2,4 tys. ha, tj. o 13,1%. W grupie upraw tych roślin warzywa gruntowe zajmowały powierzchnię 12,9 tys. ha, truskawki i poziomki gruntowe – 4,5 tys. ha oraz 3,7 tys. ha uprawy pozostałe.

W strukturze powierzchni zasiewów w porównaniu z rokiem 2015 odnotowano wzrost udziału powierzchni upraw m.in. zbóż – o 2,5 p. proc oraz roślin zaliczanych do grupy pozostałe - o 0,9 p. proc, obniżył się natomiast udział pastewnych - o 2,6 p. proc. oraz ziemniaków i strączkowych na ziarno – o 0,4 p. proc.

DZIAŁ II

PRODUKCJA ROŚLINNA

2.1. WARUNKI PRODUKCYJNE

2.1.1. Warunki agrometeorologiczne

Lato-Jesień 2015

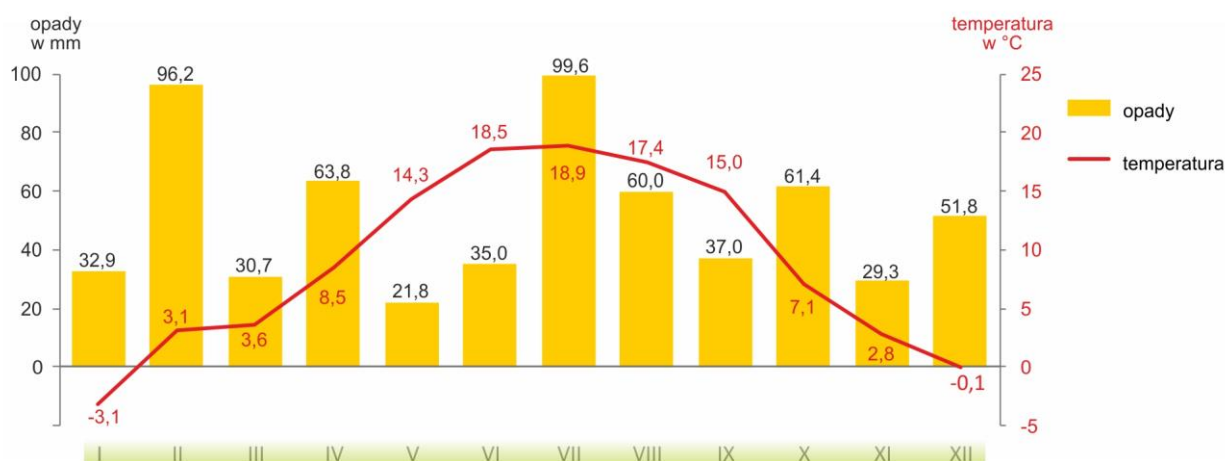
Przebieg pogody w lipcu i sierpniu, niewielkie lokalne opady deszczu, pogłębiały suszę glebową i utrudniały prace późniwe. Wykonywanie podorywek siewnych było utrudnione przez braki wilgoci w glebie. Z większością prac przygotowujących pola pod zasiewy rolnicy czekali na opady deszczu, które wystąpiły dopiero w pierwszej dekadzie września. Dopiero wówczas ruszyły prace polowe związane z przygotowaniem pól pod siewy. Lokalnie na części pól udało się przygotować pola zaraz po zbiorze zbóż, dlatego w tych rejonach posiano wcześniej rzepak i zboża ozime. Generalnie siewy ozimin były opóźnione, do końca października zakończono rozpoczęte we wrześniu siewy żyta i pszenicy oraz pszenżyta ozimego. Występujące wówczas opady deszczu, poprawiły stan uwilgotnienia gleby i miały korzystny wpływ na kiełkowanie wysianego ziarna i wschody roślin. Zaopatrzenie w materiał siewny było dobre, większość gospodarstw wykorzystywało jednak własny materiał siewny lub dokonywano wymiany sąsiedzkiej. Zboża ozime wysiane w październiku stopniowo wschodziły, a te wysiane we wrześniu pod koniec października zaczęły się krzewić. Przebieg pogody w listopadzie na ogół był korzystny dla rolnictwa, utrzymująca się w listopadzie wysoka jak na tę porę roku temperatura powietrza podtrzymywała roślinność i stwarzała dobre warunki dla wschodów, wzrostu i rozwoju późno zasianych ozimin. Dobowe wahania temperatury powietrza sprzyjały hartowaniu się roślin.

Zima-jesień 2016

Rośliny weszły w stan spoczynku zimowego w drugiej połowie grudnia, były dobrze wyrosnięte i rozkrzewione. Przebieg pogody w styczniu, spadki temperatur do $-20\text{ }^{\circ}\text{C}$ i brak okrywy śnieżnej spowodowały lokalne uszkodzenia roślin na plantacjach rzepaku, jęczmienia ozimego oraz pszenicy ozimej. W trzeciej dekadzie stycznia wystąpiły znaczne wzrosty temperatury powietrza, co zakłóciło zimowy spoczynek roślin, powodując ich osłabienia oraz zmniejszyło zimotrwałość i mrozoodporność. Wysokie jak na tę porę roku temperatury powietrza występujące w lutym spowodowały dalsze zakłócenia w zimowym spoczynku roślin. W wyniku dobowych wahań temperatury powietrza powtarzały się procesy zamarzania i rozmarzania wierzchniej warstwy gleby, powodując osłabienie systemu korzeniowego roślin. Pogoda w marcu i kwietniu sprzyjała obsychaniu pól i ogrzewaniu gleby. Wegetacja roślin ozimych ruszyła w połowie marca. Pomimo bezśnieżnej zimy uwilgotnienie wierzchniej warstwy gleby na początku okresu wegetacyjnego zabezpieczało potrzeby wodne roślin. Korzystne warunki agrometeorologiczne panujące w miesiącach marcu i kwietniu umożliwiły wykonywanie prac polowych. Siewy zbóż jarych rozpoczęto w drugiej dekadzie marca, a zakończono pod koniec

kwietnia. Wschody zbóż jarych przebiegały na ogół w sprzyjających warunkach, chociaż lokalnie obserwowano nadmierne przesuszenie wierzchniej warstwy gleby, a przelotne opady tylko w niewielkim stopniu i krótkotrwale poprawiły stan uwilgotnienia gleby i warunki wegetacji roślin. Warunki pogodowe panujące w pierwszej i drugiej dekadzie kwietnia, chłodne dni i niedobory opadów, hamowały tempo wzrostu i rozwoju roślin. Pogłębiły się niedobory wilgoci w glebie, a przez to potrzeby wodne upraw nie były w pełni zaspokojone. Na początku maja warunki wegetacji zdecydowanie się poprawiły i zaobserwowano szybki wzrost i rozwój roślin ozimych oraz roślin zasianych wiosną. W drugiej dekadzie maja pogorszyły się znacznie warunki uwilgotnienia gleby, a przez to spowolnił się wzrost roślin. Lokalnie w rejonach dotkniętych deficytem wody, zwłaszcza na glebach słabszych, zaobserwowano pogorszenie stanu wielu upraw. W drugiej i trzeciej dekadzie miesiąca wystąpiły opady deszczu, które poprawiły uwilgotnienie przesuszonej wierzchniej warstwy gleby. Lokalnie w miesiącu czerwcu występowały ulewne deszcze połączone z burzami i silnymi porywistymi wiatrami oraz występowało gradobicie. Taki przebieg pogody w miesiącu czerwcu spowodował wylegnięcie łanów zbóż oraz częściowe uszkodzenia i zniszczenia pozostałych upraw. W pierwszej połowie lipca zboża dojrzewały, a opady deszczu zapewniały dobre uwilgotnienie gleby. W drugiej dekadzie lipca rolnicy przystąpili lokalnie do koszenia rzepaku i rzepiku, a następnie do zbioru poszczególnych zbóż. Przebieg warunków pogodowych w okresie żniw był zróżnicowany, częste opady deszczu spowalniały zbiory zbóż, a lokalnie wręcz uniemożliwiały sprawne przeprowadzenie żniw. Żniwa były wyjątkowo mokre, część rolników wykorzystywała 2-3 dniowe przerwy w opadach i przystępowano do zbiorów. Ziarno było mokre mimo tego rolnicy zbierali je nie czekając na wysuszenie. Ze względu na taki przebieg pogody, żniwa były bardzo opóźnione i rozciągnięte w czasie, jeszcze we wrześniu rolnicy kończyli zbiory zbóż. Przedłużające się żniwa w niektórych rejonach województwa rzutowały na opóźnienia w wykonywaniu orek. We wrześniu zbierano kukurydzę na zielonkę, a także kontynuowano wykopki ziemniaków. W połowie miesiąca września przystąpiono do zbioru buraków cukrowych oraz rozpoczęto zbiór kukurydzy na ziarno. Częste i miejscami obfite opady deszczu w październiku utrudniały przygotowanie pól pod siewy ozimin oraz zbiór upraw rolnych.

Wykres 6. Średnie miesięczne temperatury powietrza i wielkość opadów atmosferycznych w 2016 r. (Stacja meteorologiczna Kielce)

2.1.2. Nawożenie mineralne

W roku gospodarczym 2015/16 zużycie **nawozów mineralnych (NKP)** w województwie świętokrzyskim było mniejsze niż rok wcześniej. Pod uprawy wysiano 47,1 tys. t nawozów mineralnych w przeliczeniu na czysty składnik, tj. o 11,6 tys. t (o 19,7%) mniej niż przed rokiem. W województwie zmniejszyło się użycie nawozów azotowych (N), fosforowych (P_2O_5) i potasowych (K_2O) w stosunku do poprzedniego okresu gospodarczego.

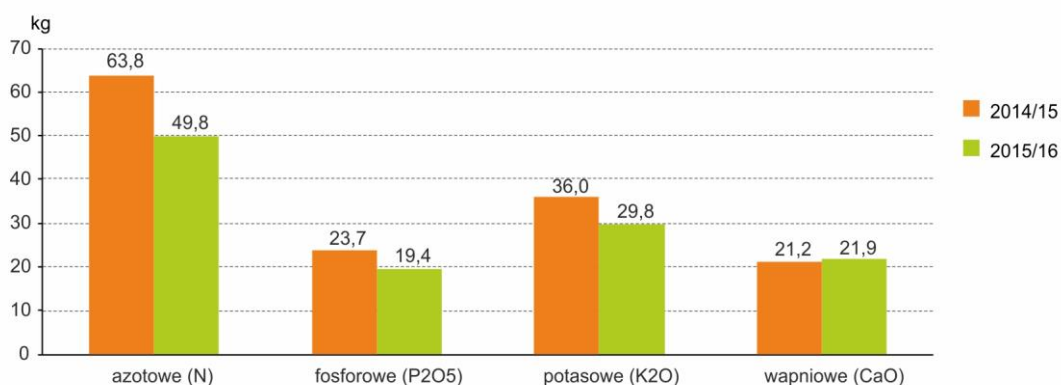
Zużycie nawozów według grup asortymentowych przedstawiało się następująco:

- azotowe (N) – 23,7 tys. t, tj. mniej o 6,6 tys. t (o 21,8%),
- fosforowe (P_2O_5) – 9,2 tys. t, tj. mniej o 2,0 tys. t (o 18,2%),
- potasowe (K_2O) – 14,2 tys. t, tj. mniej o 2,9 tys. t (o 17,1%).

Średnie zużycie nawozów mineralnych w przeliczeniu na 1 ha użytków rolnych ogółem, pod zbiory w 2016 r. wyniosło 97,3 kg NPK i było o 24,5 kg (o 20,1%) mniejsze niż w poprzednim roku gospodarczym. Natomiast średnie zużycie nawozów sztucznych w przeliczeniu na 1 ha użytków rolnych w dobrej kulturze ukształtowało się na poziomie 99,0 kg wobec 123,5 kg w roku gospodarczym 2014/15, a w gospodarstwach indywidualnych odpowiednio: 98,5 wobec 123,4 kg. Poziom zużycia nawozów mineralnych na 1 ha użytków rolnych będących w dobrej kulturze w województwie był niższy od notowanego dla kraju w rolnictwie ogółem o 35,2 kg (o 26,2%), a w gospodarstwach indywidualnych – o 31,9 kg (o 24,5%).

W ogólnym zużyciu nawozów mineralnych w przeliczeniu na czysty składnik azot (N) stanowił 50,3%, fosfor (P_2O_5) 19,6%, a potas (K_2O) 30,1% (przed rokiem odpowiednio: 51,6%, 19,2% i 29,2%). Przy spadku zużycia nawozów fosforowych i potasowych, stosunek N:P:K nie uległ zmianie i w roku gospodarczym 2015/16 kształtował się według proporcji 1,0:0,4:0,6 (podobnie jak w roku gospodarczym 2014/15).

Wykres 7. **Zużycie nawozów mineralnych i wapniowych w przeliczeniu na czysty składnik na 1 ha użytków rolnych w dobrej kulturze**

Zużycie **nawozów wapniowych** (CaO) pod zbiory w 2016 r. wyniosło 10,4 tys. t w przeliczeniu na czysty składnik i było o 0,3 tys. t (o 3,4%) większe niż w roku gospodarczym 2014/15. W przeliczeniu na 1 ha użytków rolnych zużyto 21,5 kg, tj. o 2,9% więcej niż w poprzednim roku gospodarczym (w tym na 1 ha użytków rolnych będących w dobrej kulturze rolnej – 21,9 kg). Poziom zużycia nawozów wapniowych na 1 ha użytków rolnych oraz na 1 ha użytków rolnych w dobrej kulturze rolnej był jednym z najniższych w kraju.

2.2. PRODUKCJA GŁÓWNYCH ZIEMIOPŁODÓW ROLNYCH

2.2.1. Zboża

Powierzchnia uprawy zbóż ogółem w 2016 r. wyniosła 233,6 tys. ha i w porównaniu do 2015 r. była większa o 1,8 tys. ha (o 0,8%).

Powierzchnia zasiewów, plony i zbiory zbóż:

Wyszczególnienie	2015	2016	
	w liczbach bezwzględnych		2015=100
Ogółem			
Powierzchnia w ha	231889	233647	100,8
Plony z 1 ha w dt	30,9	30,2	97,7
Zbiory w t	716962	706598	98,6
w tym zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi			
Powierzchnia w ha	218583	219252	100,3
Plony z 1 ha w dt	30,8	29,8	96,8
Zbiory w t	673800	653127	96,9

Zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi zajmowały w 2016 r. powierzchnię 219,3 tys. ha, tj. większą o 0,7 tys. ha (o 0,3%) w stosunku do poprzedniego roku. Zwiększyła się w porównaniu do 2015 r. powierzchnia zasiewów:

- żyta do 11,9 tys. ha, tj. o 10,5%,
- jęczmienia ogółem do 47,1 tys. ha, tj. o 7,4%, w tym jęczmienia jarego o 12,2%, przy spadku jęczmienia ozimego o 26,2%,
- owsa do 13,3 tys. ha, tj. o 2,5%,
- prosa do 7,3 tys. ha, tj. o 33,3%.

Zmniejszeniu natomiast uległa powierzchnia:

- pszenicy ogółem do 76,1 tys. ha, tj. o 1,0%, w tym pszenicy jarej o 14,8%, przy wzroście pszenicy ozimej o 2,0%
- pszenżyta ogółem do 50,3 tys. ha, tj. o 0,8%, w tym pszenżyta jarego o 26,6%, przy wzroście powierzchni uprawy pszenżyta ozimego o 3,6%,
- mieszanek zbożowych ogółem do 20,6 tys. ha, tj. o 12,2%, w tym mieszanek zbożowych jarych o 7,0% oraz mieszanek zbożowych ozimych o 41,3%,
- kukurydzy na ziarno do 5,9 tys. ha, tj. o 8,7%,
- gryki do 0,9 tys. ha, tj. o 39,1%.

W uprawie zbóż ogółem przeważały **zboża ozime**, na które przeznaczono 127,3 tys. ha, tj. 54,5% powierzchni upraw wszystkich zbóż. W porównaniu z rokiem 2015 powierzchnia zasiewów zbóż ozimych zwiększyła się o 1,0 tys. ha (o 0,8%).

Powierzchnia zasiewów **zbóż jarych** w 2016 r. wyniosła 106,4 tys. ha i stanowiła 45,5% zasiewów zbóż ogółem. W porównaniu z 2015 r. była większa o 0,7 tys. ha (o 0,7%).

Powierzchnia uprawy zbóż intensywanych (pszenicy, jęczmienia i pszenżyta) wyniosła w 2016 r. 173,5 tys. ha i w porównaniu z rokiem poprzednim zwiększyła się o 2,1 tys. ha, tj. o 1,2%.

Powierzchnia uprawy zbóż ekstensywnych (żyta, owsa i mieszanek zbożowych) ukształtowała się na poziomie 45,8 tys. ha i w porównaniu do zasiewów w 2015 r. zmniejszyła się o 1,4 tys. ha, tj. o 3,0%.

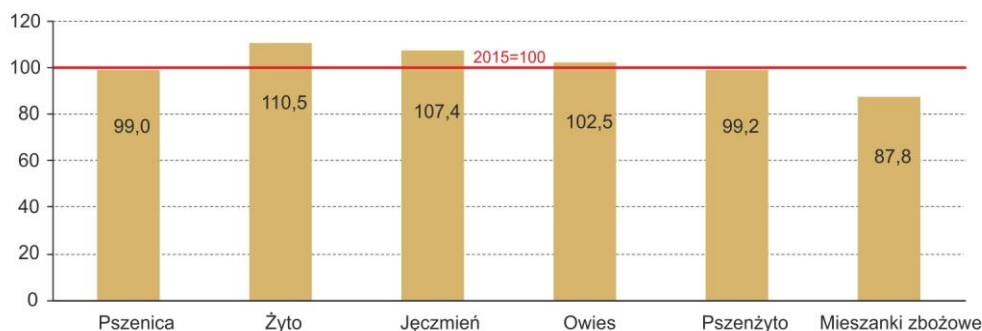
W strukturze zasiewów dominowała pszenica, która w 2015 r. zajmowała 32,6% ogólnej powierzchni zbóż. W porównaniu z 2015 r. jej udział zmniejszył się o 0,5 p. proc.

Powierzchnia zasiewów zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi:

Wyszczególnienie	2015	2016
Zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi	218583	219252
z tego:		
Pszenica ozima	63090	64338
Pszenica jara	13766	11733
Żyto	10772	11905
Jęczmień ozimy	5501	4060
Jęczmień jary	38383	43080
Owies	12996	13315
Pszenżyto ozime	43282	44853
Pszenżyto jare	7372	5414
Mieszanki zbożowe ozime	3612	2121
Mieszanki zbożowe jare	19811	18434

W 2016 r. w porównaniu z rokiem poprzednim, w strukturze zasiewów zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi odnotowano wzrost udziału: jęczmienia (o 1,4 p. proc.), żyta (o 0,5 p. proc.) i owsa (o 0,1 p. proc), natomiast spadek dotyczył mieszanek zbożowych (o 1,3 p. proc), pszenicy (o 0,5 p. proc) i pszenżyta (o 0,2 p. proc.).

Wykres 8. **Zmiany powierzchni zasiewów zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi w 2016 r.**
2015=100 Stan w czerwcu

Plony zbóż ogółem w 2016 r. osiągnęły 30,2 dt z 1ha i w odniesieniu do uzyskanych przed rokiem zmniejszyły się o 2,3%, a zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi – 29,8 dt z 1 ha tj. o 3,2% mniej.

Plony zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi:

Wyszczególnienie	2015		2016	
	z 1 ha w dt		2015=100	
Zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi	30,8	29,8	96,8	
z tego:				
Pszenica ozima	35,5	33,7	94,9	
Pszenica jara	29,9	29,6	99,0	
Żyto	23,7	22,8	96,2	
Jęczmień ozimy	35,1	33,3	94,9	
Jęczmień jary	31,2	30,6	98,1	
Owies	22,9	22,1	96,5	
Pszenżyto ozime	31,0	29,9	96,5	
Pszenżyto jare	25,4	24,8	97,6	
Mieszanki zbożowe ozime	28,5	27,1	95,1	
Mieszanki zbożowe jare	25,8	24,8	96,1	

W porównaniu z 2015 r. odnotowano spadek plonowania wszystkich gatunków zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi.

Plony zbóż ozimych w 2016 r. wyniosły 31,4 dt/ha i były o 1,5 dt/ha (o 4,5%) niższe niż w 2015 r. Porównując plony poszczególnych gatunków zbóż ozimych z plonami uzyskanymi w roku poprzednim największy spadek odnotowano w plonowaniu pszenicy ozimej i jęczmienia ozimego (o 5,1%) oraz mieszanek zbożowych ozimych (o 4,9%).

Plony zbóż jarych wyniosły 29,0 dt/ha i były o 0,3 dt/ha (o 1,0%) wyższe od uzyskanych w roku poprzednim. Najwyższy wzrost odnotowano w plonowaniu kukurydzy na ziarno (o 33,5%) i gryki (o 13,6%).

Zbiory zbóż ogółem w 2016 r. w województwie świętokrzyskim wyniosły 706,6 tys. t i w odniesieniu do 2015 r. były niższe o 10,4 tys. t (o 1,4%). Zmniejszenie produkcji zbóż było

wynikiem niższego plonowania wszystkich gatunków zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi.

W 2016 r. zebrano 653,1 tys. t zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi, tj. o 20,7 tys. t (o 3,1%) mniej niż w 2015 r.

Zbiory zbóż intensywnych (pszenicy, jęczmienia, pszenżyta) wyniosły 545,1 tys. t i były niższe o 12,1 tys. t, tj. o 2,2% od zbiorów roku poprzedniego. Udział zbiorów zbóż intensywnych w ogólnej produkcji zbóż wyniósł 77,1% i w porównaniu z 2015 r. zmniejszył się o 0,6 p. proc.

Zbiory zbóż podstawowych z mieszankami zbożowymi:

Wyszczególnienie	2015	2016	
	w tonach		2015=100
Zboża podstawowe z mieszankami zbożowymi	673800	653127	96,9
z tego:			
Pszenica ozima	224137	217053	96,8
Pszenica jara	41115	34772	84,6
Żyto	25507	27133	106,4
Jęczmień ozimy	19334	13537	70,0
Jęczmień jary	119811	131985	110,2
Owies	29703	29470	99,2
Pszenżyto ozime	134076	134280	100,2
Pszenżyto jare	18723	13441	71,8
Mieszanki zbożowe ozime	10292	5750	55,9
Mieszanki zbożowe jare	51100	45708	89,4

W analizowanym roku produkcja ziarna zbóż ozimych (łącznie z mieszankami) osiągnęła 397,8 tys. t i była o 15,6 tys. t (o 3,8%) niższa od uzyskanej w roku 2015. **Zbiory** większości gatunków **zbóż ozimych** zmniejszyły się w stosunku do zanotowanych przed rokiem, przy czym pszenicy zebrano mniej o 7,1 tys. t (o 3,2%) niż rok wcześniej, jęczmienia – o 5,8 tys. t (o 30,0%) oraz mieszanek zbożowych o 4,5 tys. t (o 44,1%). W omawianym okresie więcej zebrano żyta – o 1,6 tys. t (o 6,4%) i pszenżyta – o 0,2 tys. t (o 0,2%).

Zbiory zbóż jarych (łącznie z mieszankami) w 2016 r. wyniosły 308,8 tys. t, co oznacza wzrost o 5,2 tys. t (o 1,7%) w stosunku do roku poprzedniego. Produkcja jęczmienia zwiększyła się o 12,2 tys. t (o 10,2%), prosa – o 4,5 tys. t (o 36,6%) oraz kukurydzy na ziarno – o 6,4 tys. t (o 22,1%). W tym samym okresie mniej zebrano pszenicy – o 6,3 tys. t (o 15,4%), pszenżyta – o 5,3 tys. t (o 28,2%) oraz mieszanek zbożowych – o 5,4 tys. t (o 10,6%).

2.2.2. Strączkowe jadalne

W 2016 r. **rośliny strączkowe jadalne** uprawiano na 7,3 tys. ha, czyli na powierzchni o 2,6% mniejszej niż w roku poprzednim. W strukturze zasiewów strączkowych jadalnych 69,1% stanowił groch, 27,8% - fasola, 1,1% - bób i 2,0% - inne strączkowe jadalne.

Produkcja strączkowych jadalnych w omawianym roku wyniosła 15,6 tys. t i była o 3,3% wyższa niż przed rokiem. Na wzrost zbiorów wpłynęło zwiększenie wydajności z 1 ha.

Powierzchnia zasiewów, plony i zbiory strączkowych jadalnych:

Wyszczególnienie	2015		2016	
	w liczbach bezwzględnych		2015=100	
Ogółem				
Powierzchnia w ha	7514	7322	97,4	
Plony z 1 ha w dt	20,1	21,3	106,0	
Zbiory w t	15076	15571	103,3	
Sektor prywatny				
Powierzchnia w ha	7493	7299	97,4	
Plony z 1 ha w dt	20,0	21,0	105,0	
Zbiory w t	15009	15494	103,2	
w tym gospodarstwa indywidualne				
Powierzchnia w ha	7470	7287	97,6	
Plony z 1 ha w dt	20,0	21,2	106,0	
Zbiory w t	14968	15480	103,4	
Sektor publiczny				
Powierzchnia w ha	21	23	109,5	
Plony z 1 ha w dt	31,9	33,3	104,4	
Zbiory w t	67	77	114,3	

2.2.3. Rośliny oleiste

Do **roślin oleistych** zalicza się: rzepak i rzepik, słonecznik na ziarno, len oleisty, mak, soję, gorczycę i inne oleiste na zbiór ziarna. Powierzchnia tych upraw w 2016 r. wyniosła 9,3 tys. ha i ich areał zmniejszył się o 18,6% w odniesieniu do zanotowanego w 2015 r.

Produkcja roślin oleistych:

Wyszczególnienie	2015		2016	
	w liczbach bezwzględnych		2015=100	
Oleiste ogółem				
Powierzchnia w ha	11425	9298	81,4	
Plony z 1 ha w dt	23,4	22,7	97,0	
Zbiory w t	26728	21136	79,1	
w tym rzepak i rzepik				
Powierzchnia w tys. ha	9751	7718	79,2	
Plony z 1 ha w dt	25,5	25,0	98,0	
Zbiory w t	24893	19310	77,6	

Udział **rzepaku i rzepiku** w ogólnej powierzchni uprawy roślin oleistych stanowił 83,0% wobec 85,3% w roku 2015. Uprawy rzepaku i rzepiku zajmowały areał 7,7 tys. ha, tj. o 20,8% mniejszy niż w roku poprzednim. Rzepak i rzepik ozimy uprawiano na 6,8 tys. ha, natomiast jary – na 0,9 tys. ha.

W 2016 r. plony rzepaku i rzepiku wyszacowano na 25,0 dt/ha, czyli o 2,0% niższe niż przed rokiem. Plony rzepaku i rzepiku ozimego wyniosły 25,5 dt/ha i były o 2,7% mniejsze od plonów uzyskanych w 2015 r. Plony rzepaku i rzepiku jarego wyniosły 21,3 dt/ha i były o 1,4% mniejsze od roku poprzedniego.

Zbiory rzepaku i rzepiku oszacowano na 19,3 tys. t, tj. o 5,6 tys. t mniej (o 22,4%) w porównaniu ze zbiorami poprzedniego roku. O spadku produkcji rzepaku i rzepiku zadecydowała mniejsza powierzchnia uprawy i gorsze plonowanie w stosunku do 2015 r.

2.2.4. Ziemniaki

Powierzchnia uprawy ziemniaków (łącznie z powierzchnią w ogrodach przydomowych) w 2016 r. wyniosła 13,9 tys. ha i była mniejsza o 1,5 tys. ha (o 9,9%) niż przed rokiem. Prawie cały areal uprawy był skoncentrowany w gospodarstwach indywidualnych.

Produkcja ziemniaków:

Wyszczególnienie	2015	2016	
	w liczbach bezwzględnych		2015=100
Powierzchnia w t ha	15418	13892	90,1
Plony z 1 ha w dt	220	260	118,2
Zbiory w t	339190	361152	106,5

Plony ziemniaków osiągnęły 260 dt/ha i były wyższe o 40 dt/ha, tj. o 18,2% w porównaniu do uzyskanych w roku 2015.

Zbiory ziemniaków w 2016 r. ukształtowały się na poziomie 361,2 tys. t, były wyższe o 22,0 tys. t (o 6,5%) od zbiorów uzyskanych rok wcześniej. Wyższe zbiory spowodowane były znacznym wzrostem plonowania.

2.2.5. Buraki cukrowe

Powierzchnia uprawy buraków cukrowych w 2016 r. wyniosła 3,6 tys. ha i była większa o 0,3 tys. ha (o 8,2%) od powierzchni uprawy w 2015 r.

Plony buraków cukrowych w 2016 r. wyniosły 729 dt/ha i były wyższe o 175 dt/ha (o 31,6%) od plonów uzyskanych rok wcześniej.

Zbiory buraków cukrowych wyniosły 264,9 tys. t, tj. więcej o 78,7 tys. t (o 42,3%) niż przed rokiem. Na wielkość zbiorów w 2016 r. wpływ miało dużo większe plonowanie oraz zwiększenie powierzchni uprawy.

Produkcja buraków cukrowych:

Wyszczególnienie	2015	2016	
	w liczbach bezwzględnych		2013=100
Powierzchnia w ha	3358	3632	108,2
Plony z 1 ha w dt	554	729	131,6
Zbiory w t.	186154	264897	142,3

2.2.6. Uprawy pastewne

Ogólna powierzchnia paszowa (tj. areał trwałych użytków zielonych oraz polowych upraw pastewnych użytkowanych na paszę) w 2016 r. w plonie głównym wyniosła 120,6 tys. ha i w porównaniu z ubiegłym rokiem była mniejsza o 7,0 tys. ha, tj. o 5,5%. W ogólnej powierzchni użytków rolnych powierzchnia ta stanowiła 25,0% wobec 26,5% w roku poprzednim.

Powierzchnia paszowa kształtowała się na poziomie:

Lata	Ogółem w ha	Trwałe użytki zielone w ha	Polowe uprawy pastewne	
			w ha	% powierzchni zasiewów
Ogółem				
2015	127586	100435	28404	8,7
2016	120620	101307	19313	6,1
2015=100	94,5	100,9	71,1	x
w tym gospodarstwa indywidualne				
2015	126159	99477	27937	8,6
2016	119491	100512	18979	6,0
2015=100	94,7	101,0	71,1	x

W 2016 r. powierzchnia **polowych upraw pastewnych użytkowanych na paszę** (tj. powierzchnia zasiewów motylkowych: strączkowych pastewnych i motylkowych drobnonasiennych z innymi pastewnymi i trawami, okopowych pastewnych i kukurydzy na zielonkę) wyniosła 19,3 tys. ha i w porównaniu z rokiem poprzednim zmniejszyła się o 9,1 tys. t, tj. o 32,0%.

Produkcję pasz uzyskuje się również z powierzchni dodatkowej, tj. wsiewek i poplonów. W 2016 r. powierzchnia wsiewek i poplonów z przeznaczeniem na paszę wyniosła 3,2 tys. ha.

Powierzchnia uprawy **roślin okopowych pastewnych** wyniosła 0,6 tys. ha i była mniejsza o 5,3% niż w 2015 r. Plony osiągnęły poziom 503 dt/ha i były wyższe o 120 dt/ha

(o 31,3%) niż przed rokiem. Produkcja ukształtowała się na poziomie 28,7 tys. t, tj. o 24,4% więcej niż w roku 2015.

Areał **strączkowych pastewnych na zielonkę** wyniósł 2,2 tys. ha i był o 3,4% mniejszy w stosunku do roku poprzedniego. Plony wyniosły 189 dt/ha i były wyższe o 16,0% od uzyskanych w 2015 r. Zbiory zielonej masy strączkowych pastewnych w wysokości 40,7 tys. t były o 11,6% wyższe niż przed rokiem.

Zielonkę z roślin motylkowych drobnonasiennych, innych pastewnych i traw polowych zebrano łącznie z powierzchni 4,9 tys. ha, tj. aż o 64,3% mniejszej od uzyskanej w 2015 r. Zbiory wyniosły 124,1 tys. t i były o 46,9% mniejsze niż rok wcześniej.

Powierzchnia **kukurydzy na zielonkę** w 2016 r. wyniosła 7,5 tys. ha i w porównaniu z rokiem poprzednim zmniejszyła się o 4,6%. Plony zielonej masy kukurydzy wyniosły 474 dt/ha i były o 38,2% wyższe niż przed rokiem. Zbiory kukurydzy na zielonkę osiągnęły 356,1 tys. t, tj. o 31,8% więcej niż w roku 2015.

Powierzchnia uprawy i zbiory roślin pastewnych na paszę:

Wyszczególnienie	2015		2016		2015=100	
	powierzchnia w ha	zbiory w tys. t	powierzchnia w ha	zbiory w tys. t	powierzchnia	zbiory
Okopowe pastewne	604	23,1	572	28,7	94,7	124,4
Strączkowe pastewne na zielonkę	2233	36,5	2157	40,7	96,6	111,6
Motylkowe drobnonasienne ^{a)}	13685	233,8	4886	124,1	35,7	53,1
Kukurydza na zielonkę	7873	270,3	7514	356,1	95,4	131,8
Trwałe użytki zielone ^{b)}	100435	315,5	101307	367,4	100,9	116,5
Łąki trwałe ^{b)}	96006	303,8	96209	351,8	100,2	115,8
Pastwiska trwałe ^{b)}	4429	11,6	5098	15,5	115,1	133,8
Poplony i wsiewki	7346	83,1	3173	46,2	43,2	55,6

a) Łącznie z trawami i innymi pastewnymi. b) W przeliczeniu na siano.

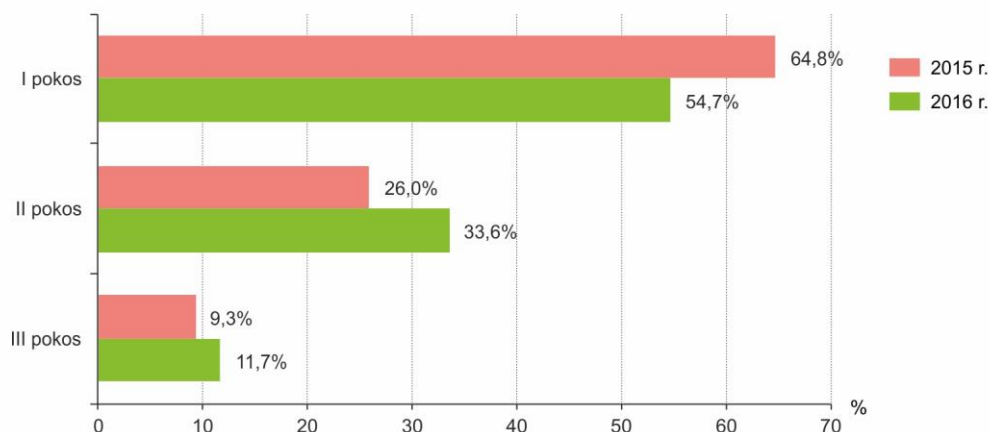
Wielkość uzyskanych zbiorów z trwałych użytków zielonych i upraw pastewnych, poza produkcją zbóż i ziemniaków, w znacznym stopniu decyduje o sytuacji paszowej oraz warunkuje wielkość i kierunki produkcji zwierzęcej.

Powierzchnia **trwałych użytków zielonych**, tj. łąk i pastwisk trwałych w 2016 r. wyniosła 101,3 tys. ha i była o 0,9 tys. ha, czyli o 0,9% większa niż w 2015 r. Produkcja siana z trwałych użytków zielonych wyniosła 351,8 tys. t i była o 15,8% większa niż rok wcześniej.

Areał **łąk trwałych** w 2016 r. zajmował 96,2 tys. ha i zwiększył się o 0,2 tys. ha (o 0,2%) w stosunku do roku poprzedniego. Szacuje się, że powierzchnia łąk trwałych

niewykorzystanych gospodarczo (czyli nieeksploatowanych, a także skoszonych, lecz niezebranych) w I pokosie wyniosła 14,7 tys. ha, tj. 15,3% ogólnej powierzchni łąk trwałych, w II pokosie – 20,1 tys. ha, tj. 20,9%, a w III pokosie – 41,2 tys. ha, tj. 42,8%.

Wykres 9. **Udział zbiorów z poszczególnych pokosów w ogólnej produkcji siana z łąk trwałych**

Średni plon trzech pokosów z łąk trwałych (w przeliczeniu na siano) wyniósł 36,6 dt/ha i w porównaniu z 2015 r. był wyższy o 5,0 dt/ha, tj. o 15,8%. W pierwszym pokosie z łąk trwałych uzyskano średni plon wynoszący 20,0 dt/ha, tj. o 0,7 dt/ha, tj. o 3,4% mniej niż w roku poprzednim, w drugim pokosie – 12,3 dt/ha, tj. o 4,3 dt/ha (o 53,8%) więcej niż przed rokiem. Plon trzeciego pokosu wyniósł 4,3 dt/ha i był o 1,4 dt/ha (o 48,3%) wyższy niż w 2015 r.

Powierzchnia, plony i zbiory z łąk trwałych według pokosów:

Wyszczególnienie a- 2015 b- 2016 c- 2015=100	Powierzchnia w ha	Plony z 1 ha w dt				Zbiory w tys. ton				
		ogółem	I pokos	II pokos	III pokos	ogółem	I pokos	II pokos	III pokos	
		w przeliczeniu na siano								
Rolnictwo ogółem	a	96006	31,6	20,7	8,0	2,9	303,8	199,1	77,2	27,6
	b	96209	36,6	20,0	12,3	4,3	351,8	192,5	118,1	41,3
	c	100,2	115,8	96,6	153,8	148,3	115,8	96,7	153,0	149,4

Produkcja siana z łąk trwałych łącznie w 2016 r. wyniosła 351,8 tys. t i była o 15,8% wyższa od produkcji sprzed roku.

Powierzchnia **pastwisk trwałych** wyniosła 5,1 tys. ha i była większa o 0,7 tys. ha (o 15,1%) niż w 2015 r.

Plony z pastwisk trwałych (w przeliczeniu na siano) wyniosły 30,5 dt/ha i w porównaniu z rokiem poprzednim zwiększyły się o 4,3 dt/ha, tj. o 16,4%.

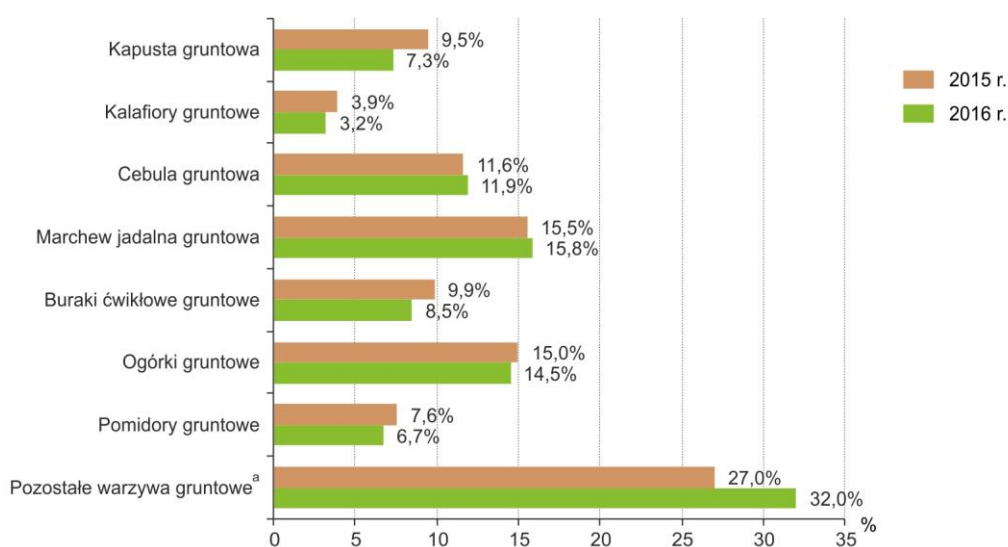
Zbiory z pastwisk trwałych (w przeliczeniu na siano) wyniosły 15,5 tys. t i były o 33,8% większe od uzyskanych w 2015 r.

2.3. PRODUKCJA OGRODNICZA

2.3.1. Warzywa gruntowe

W 2016 r. powierzchnia uprawy **warzyw gruntowych** z uwzględnieniem areалу uprawy warzyw gruntowych w ogrodach przydomowych wyniosła 12,9 tys. ha i zmniejszyła się o 0,1 tys. ha, tj. o 1,1% w porównaniu z 2015 r. Zanotowano spadek powierzchni większości podstawowych gatunków warzyw gruntowych (oprócz marchwi jadalnej, cebuli gruntowej i pozostałych warzyw gruntowych).

Wykres 10. **Struktura powierzchni uprawy warzyw gruntowych**
Stan w czerwcu

^a Pietruszka, pory, selery, rzodkiewka, sałata, rabarbar i inne.

W 2016 r. plony większości gatunków warzyw gruntowych (oprócz pozostałych warzyw gruntowych) były wyższe od uzyskanych w roku poprzednim.

Łączne zbiory warzyw gruntowych w 2016 r. w wysokości 324,2 tys. t były o 34,8 tys. t (o 12,0%) wyższe od zbiorów uzyskanych w roku wcześniejszym. Wzrost produkcji był wynikiem zwiększenia plonowania warzyw.

Kapustę gruntową uprawiano w 2016 r. na powierzchni 0,9 tys. ha. Produkcja kapusty gruntowej wyniosła 52,2 tys. t, tj. o 12,9% więcej od zbiorów w 2015 r. Zwiększenie zbiorów kapusty gruntowej spowodowane było wyższym plonowaniem tego gatunku o 47,7%, pomimo spadku powierzchni zasiewów (o 23,5%)

Zbiory **kalafiorów gruntowych** na poziomie 9,8 tys. t były o 12,8% wyższe w porównaniu ze zbiorami z 2015 r. Wzrost produkcji kalafiorów gruntowych spowodowany był również przez wyższe plonowanie (o 38,5%), przy zmniejszeniu areалу uprawy tego gatunku (o 18,7%).

Areał uprawy **cebuli gruntowej** w 2016 r. był o 0,8% większy od poziomu roku poprzedniego i wyniósł 1,5 tys. ha. Zbiory cebuli gruntowej wyniosły 29,3 tys. t i były o 10,6% wyższe od uzyskanych w 2015 r. Wyższe były również jej plony (o 9,7%).

Plony i zbiory warzyw gruntowych:

Wyszczególnienie	2015		2016		2015=100	
	plony z 1 ha w dt	zbiory w tys. t	plony z 1 ha w dt	zbiory w tys. t	plony	zbiory
Kapusta gruntowa	375	46,2	554	52,2	147,7	112,9
Kalafiorzy gruntowe	169	8,7	234	9,8	138,5	112,8
Cebula gruntowa	175	26,5	192	29,3	109,7	110,6
Marchew jadalna gruntowa	366	74,1	400	81,7	109,3	110,3
Buraki ćwikłowe gruntowe	308	39,6	388	42,5	126,0	107,4
Ogórki gruntowe	142	27,7	177	33,1	124,6	119,3
Pomidory gruntowe	175	17,3	213	18,4	121,7	106,6
Pozostałe warzywa gruntowe ^{a)}	140	49,3	138	57,2	98,6	116,0

a) Pietruszka, pory, selery, rzodkiewka, sałata, rabarbar i inne.

W omawianym roku zanotowano spadek zainteresowania uprawą **ogórków gruntowych**. Powierzchnia uprawy w stosunku do roku 2015 zmniejszyła się o 4,3%, a plonowanie zwiększyło się o 24,6%. Łącznie w 2016 r. zebrano 33,1 tys. t ogórków gruntowych, czyli o 5,3 tys. t więcej niż przed rokiem.

W 2016 r. zbiory **pomidorów gruntowych** wyniosły 18,4 tys. t i były o 1,1 tys. t (o 6,6%) wyższe od uzyskanych w roku poprzednim. O korzystnym poziomie produkcji zadecydował wzrost wydajności z 1 ha (o 21,7%), przy spadku areału ich uprawy (o 12,3%).

Zbiory **pozostałych warzyw gruntowych** (pietruszki, porów, selerów, rzodkiewki, sałaty, rabarbaru i innych) w omawianym roku oszacowano na 57,2 tys. t, czyli o 7,9 tys. t, tj. o 16,0% więcej niż rok wcześniej. Wzrost produkcji wynikał ze wzrostu powierzchni uprawy o 17,3%, przy zmniejszonym o 1,4% plonowaniu.

2.3.2. Sadownictwo

Produkcja **owoców z drzew i krzewów owocowych oraz plantacji jagodowych** (z wyłączeniem produkcji spoza gospodarstw) w 2016 r. wyniosła 546,0 tys. t i była wyższa o 44,3 tys. t (o 8,8%) od wielkości produkcji uzyskanej rok wcześniej.

2.3.2.1. Owoce z drzew

Powierzchnia uprawy **drzew owocowych** w 2016 r. wyniosła 32,2 tys. ha i w porównaniu z rokiem poprzednim nieznacznie zwiększyła się o 0,1 tys. ha, tj. o 0,3%. Odnotowano zwiększenie powierzchni uprawy dla: jabłoni, śliw oraz wiśni. W ciągu roku zmniejszyła się powierzchnia uprawy: grusz, czereśni oraz pozostałych drzew owocowych (brzoskwiń, moreli i orzechów włoskich).

Zbiory owoców z drzew w 2016 r. ogółem wyniosły 518,4 tys. t, tj. o 9,4% więcej niż w roku poprzednim. O wzroście produkcji owoców z drzew zdecydowały wyższe zbiory jabłek, gruszek, śliwek i wiśni, natomiast czereśni i pozostałych owoców z drzew (brzoskwiń, moreli i orzechów włoskich) zebrano mniej niż w roku 2015.

Wykres 11. **Struktura zbiorów owoców z drzew owocowych**

Zbiory **jabłek** w 2016 r. wyniosły 469,8 tys. t i w stosunku do roku poprzedniego zwiększyły się o 40,8 tys. t (o 9,5%). Na wyższą ich produkcję wpłynęło zwiększenie plonowania (o 8,9%) oraz większa powierzchnia uprawy jabłoni (o 0,6%).

Zbiory **gruszek** ukształtowały się na poziomie 3,2 tys. t, tj. o 22,7% wyższym niż w roku ubiegłym. Spowodowane to było zwiększeniem wydajności uprawy tego gatunku w porównaniu do ubiegłego roku. Plonowanie grusz było o 33,3% większe niż w 2015 r. W tym samym okresie powierzchnia uprawy tych drzew zmniejszyła się o 8,0%.

Zbiory **śliwek** w 2016 r. wyniosły 14,3 tys. t i były o 19,6% większe od uzyskanych w 2015 r. Wzrost produkcji śliw spowodowany był zwiększeniem areалу uprawy (o 1,8%), przy wyższym plonowaniu (o 17,5%).

Zbiory **wiśni** w 2016 r. wyniosły 23,2 tys. t i były o 7,2% wyższe od produkcji z 2015 r. Decydujący wpływ na zwiększenie produkcji tego gatunku miała większa wydajność uprawy o 6,2%, przy wzroście powierzchni o 1,0%.

Zbiory **czereśni** w 2016 r. były o 7,0% niższe od uzyskanych w poprzednim roku i wyniosły 3,5 tys. t. Było to wynikiem zmniejszenia powierzchni uprawy o 5,0% oraz spadku plonowania o 2,1%.

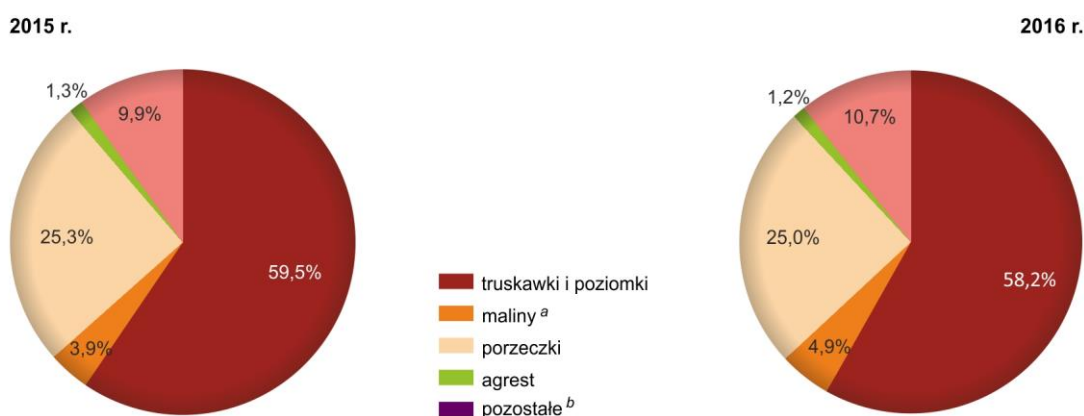
Łączna produkcja **pozostałych owoców z drzew** (brzoskwiń, moreli i orzechów włoskich) była o 11,5% niższa od notowanej w 2015 r. i wyniosła 4,4 tys. t. Było to efektem zwiększenia plonowania (o 9,1%) i zmniejszenia powierzchni uprawy tego gatunku (o 2,7%).

2.3.2.2. Owoce z krzewów owocowych i plantacji jagodowych

Powierzchnia uprawy **krzewów owocowych i plantacji jagodowych** w 2016 r. wyniosła 8,8 tys. t i w porównaniu z rokiem poprzednim zwiększyła się o 0,3 tys. ha, tj. o 3,6%. Odnotowano wzrost powierzchni uprawy dla prawie wszystkich gatunków krzewów owocowych i plantacji jagodowych, z wyjątkiem agrestu gdzie odnotowano zmniejszenie o 8,3%.

Łączne zbiory owoców z krzewów owocowych i plantacji jagodowych w 2016 r. wyniosły 27,6 tys. t, tj. o 0,4% mniej od zbiorów roku poprzedniego. Do spadku produkcji przyczyniły się niższe zbiory truskawek i poziomek gruntowych, porzeczek oraz agrestu.

Wykres 12. **Struktura zbiorów owoców z krzewów owocowych i plantacji jagodowych.**

a Łącznie z jeżyną bezkolcową. *b* Aronia, borówka wysoka, leszczyna i inne.

Plonowanie większości gatunków krzewów owocowych i plantacji jagodowych było niższe niż w roku 2015. Wzrosło plonowanie malin oraz pozostałych owoców z krzewów owocowych i plantacji jagodowych (aronii, borówki wysokiej, leszczyny, winorośli i innych).

Powierzchnia uprawy **truskawek i poziomek gruntowych** w 2016 r. wyniosła 4,5 tys. ha i była o 5,0% większa niż przed rokiem. Plonowanie truskawek i poziomek gruntowych oszacowano na 35,6 dt/ha, tj. o 7,3% mniej niż w roku 2015. Łącznie zbiory były o 2,7% mniejsze od uzyskanych w roku poprzednim i wyniosły 16,5 tys. t.

W 2016 r. zbiory **malin** w województwie świętokrzyskim osiągnęły 1,4 tys. t i zwiększyły się o 24,6% w stosunku do zanotowanych przed rokiem. Wzrost produkcji był wynikiem zwiększenia o 5,8% areалу uprawy oraz wydajności z 1 ha plantacji o 18,3%.

W omawianym roku zbiory **porzeczek** oszacowano na 6,9 tys. t, tj. o 1,5% mniej niż rok wcześniej. Na spadek produkcji przyczyniło się zmniejszenie plonowania o 2,0%, przy wzroście powierzchni uprawy o 0,7%.

Ogólna produkcja **agrestu** wyniosła 0,3 tys. t i stanowiła 88,9% zbiorów sprzed roku. Na spadek produkcji agrestu wpływ miało zarówno zmniejszenie wydajności z 1 ha, jak i powierzchni – odpowiednio o 2,4% i o 8,3%.

Łączne zbiory **aronii, borówki wysokiej, leszczyny, winorośli i pozostałych jagodowych** w omawianym roku osiągnęły 3,0 tys. t i zwiększyły się o 2,0 tys. t (o 7,3%) w stosunku do zanotowanych w 2015 r. Wyższa produkcja była wynikiem zwiększenia areалу uprawy (o 4,7%), przy wyższym o 3,1% plonowaniu.

DZIAŁ III

PRODUKCJA ZWIERZĘCA

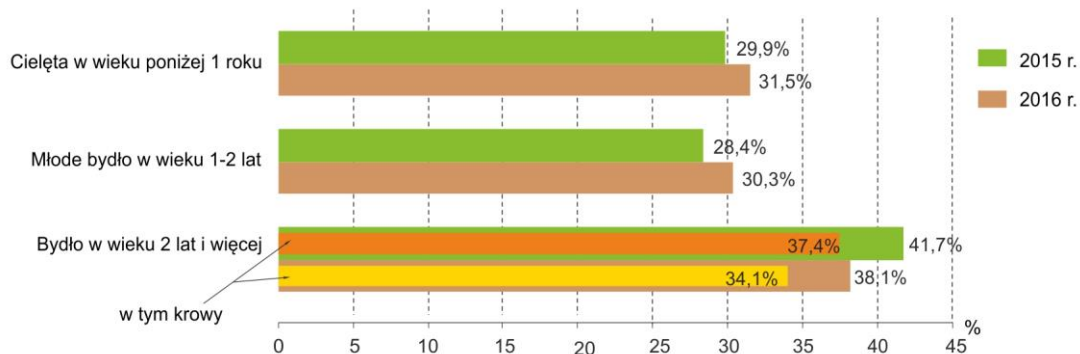
3.1. BYDŁO

W grudniu 2016 r. **pogłowie bydła** wyniosło 166,5 tys. sztuk i w porównaniu z grudniem 2015 liczebność stada zwiększyła się o 4,6 tys. sztuk, tj. o 2,8 %, a w porównaniu z czerwcem 2016 r. była większa o 0,1 tys. sztuk, tj. o 0,1%.

Pogłowie krów w porównaniu z grudniem 2015 r. zmalało o 3,9 tys. sztuk, tj. o 6,4% do poziomu 56,7 tys. sztuk, a w stosunku do stanu z czerwca 2016 r. zmniejszyło się o 1,5 tys. sztuk, tj. o 2,5%.

Obsada bydła na 100 ha użytków rolnych wyniosła w grudniu 2016 r. 34,4 sztuk w tym krów – 11,7 sztuk wobec 33,6 sztuk bydła i 12,6 sztuk krów rok wcześniej.

Wykres 13. **Udział bydła według grup wiekowo-użytkowych w pogłowie ogółem. Stan w grudniu**

W strukturze stada bydła ogółem udział poszczególnych grup wiekowo-użytkowych w grudniu 2016 r. wyniósł:

- cielęta w wieku poniżej 1 roku – 31,5%,
- młode bydło w wieku 1-2 lat – 30,3%,
- bydło w wieku 2 lat i więcej – 38,1%,
- w tym krowy – 34,1%.

Pogłowie bydła według struktury stada oraz zmiany sezonowe wg stanu w grudniu 2016 r:

Wyszczególnienie	Ogółem w sztukach	Struktura	Dynamika	
			grudzień 2015 = 100	czerwiec 2016 = 100
Bydło ogółem	166493	100,0	102,8	100,1
Krowy	56707	34,1	93,6	97,5
Bydło pozostałe	109786	65,9	108,3	101,5

W skali roku w strukturze pogłowia bydła zmniejszył się udział bydła w wieku 2 lat i więcej (o 3,6 p. proc.) w tym krów (o 3,4 p. proc.). Wzrósł natomiast udział cieląt w wieku poniżej 1 roku (o 1,6 p. proc.) oraz młodego bydła w wieku 1-2 lat (o 1,9 p. proc.).

3.2. TRZODA CHLEWNA

Na początku grudnia 2016 r. pogłowie trzody chlewnej wyniosło 209,5 tys. sztuk i było wyższe o 4,0 tys. sztuk, tj. o 2,0% od stanu notowanego w grudniu 2015 r., a w porównaniu z liczebnością stada świń w czerwcu 2016 r. obniżyło się o 1,3 tys. sztuk, tj. o 0,6%.

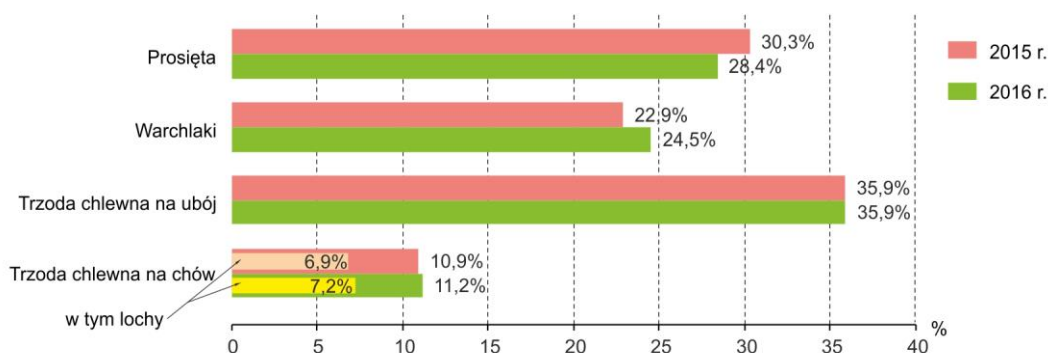
Stado loch na chów zwiększyło się w porównaniu z grudniem 2015 r. o 0,9 tys. sztuk, tj. o 4,2% do 23,0 tys. sztuk, natomiast stado loch prośnych wzrosło o 7,6% do poziomu 15,2 tys. sztuk.

W stosunku do czerwca 2016 r. pogłowie loch na chów wzrosło o 0,8 tys. sztuk, tj. o 3,7%, w tym loch prośnych o 2,9%.

Ogółem udział poszczególnych grup produkcyjno-użytkowych w grudniu 2016 r. wyniósł:

- prosięta o wadze do 20 kg – 28,4%,
- warchlaki o wadze od 20 kg do 50 kg – 24,5%,
- trzoda chlewna o wadze 50 kg i więcej z przeznaczeniem na ubój – 35,9%,
- trzoda chlewna o wadze 50 kg i więcej z przeznaczeniem na chów – 11,2%,
- w tym lochy na chów razem – 11,0%,
- tym lochy prośne – 7,2%.

Wykres 14. **Udział trzody chlewnej według grup produkcyjno-użytkowych w pogłowie ogółem.**
Stan w dniu 1 grudnia 2016.

W porównaniu ze strukturą pogłowia trzody, rejestrowaną w grudniu 2015 r., zmniejszył się udział prosiąt o wadze do 20 kg (o 1,9 p. proc.). Zwiększył się natomiast udział warchlaków o wadze od 20 kg do 50 kg (o 1,6 p. proc.), trzody chlewnej o wadze 50 kg i więcej

z przeznaczeniem na chów, w tym loch (w obydwu przypadkach o 0,3 p. proc). W przeciągu roku nie zmienił się udział trzody chlewnej o wadze 50 kg i więcej z przeznaczeniem na ubój.

Pogłowie trzody chlewnej według struktury stada oraz zmiany sezonowe wg stanu w grudniu 2016 r:

Wyszczególnienie	Ogółem w sztukach	Struktura	Czerwiec 2016 =100	Grudzień 2015 =100
Trzoda chlewna	209530	100,0	99,4	102,0
Lochy na chów	23048	11,0	103,7	104,2
Trzoda chlewna pozostała	186482	89,0	98,9	89,0

Na początku grudnia 2016 r. obsada trzody chlewnej ogółem, w tym loch na chów na 100 ha użytków rolnych wyniosła odpowiednio: 43,3 sztuk i 4,8 sztuk wobec 42,7 i 4,6 sztuk rok wcześniej.

W 2016 opłacalność tuczu świń mierzona relacją ceny skupu 1 kg żywca wieprzowego do targowiskowej ceny żyta była na poziomie 8,6 i nadal utrzymywała się poniżej poziomu przyjętego za opłacalny dla tuczu świń, tj. co najmniej 10-11.

3.3. OWCE

Pogłowie owiec w grudniu 2016 r. wyniosło 4,7 tys. sztuk i zwiększyło się w porównaniu ze stanem notowanym przed rokiem o 0,6 tys. sztuk (o 13,9%), a w porównaniu z liczebnością stada owiec w czerwcu 2016 r. nieznacznie obniżyło się (o 0,8%). Pogłowie owiec skoncentrowane było w gospodarstwach indywidualnych, które utrzymywały 98,7% wojewódzkiego pogłowia owiec.

Obsada owiec na 100 ha użytków rolnych wyniosła 1,0 sztukę, wobec 0,9 sztuki przed rokiem.

W strukturze stada owiec ogółem 53,7% stanowiły maciorki wobec 62,1% przed rokiem. W skali roku populacja maciorek zmniejszyła się o 1,4%.

3.4. DRÓB

Pogłowie drobiu ogółem (w wieku powyżej 2 tygodni) w grudniu 2016 r. liczyło 5348,6 tys. sztuk i zmniejszyło się w ciągu roku o 238,9 tys. sztuk (o 4,3%), a w porównaniu z czerwcem 2016 r. o 558,1 tys. sztuk (o 9,4%). Pogłowie drobiu w województwie świętokrzyskim w większości znajdowało się w gospodarstwach indywidualnych – 88,5%.

W skali roku zanotowano spadek liczebności populacji większości gatunków drobiu za wyjątkiem pogłowia kaczek i drobiu pozostałego, którego ilość zwiększyła się o 1,7%.

Struktura gatunkowa pogłowia drobiu ogółem przedstawiała się następująco:

- drób kurzy stanowił 95,0%, w tym nioski – 19,2% (w 2015 r. odsetek ten wyniósł odpowiednio 94,7% i 21,2%),
- gęsi – 0,3% (0,8% w 2015 r.),
- indyki – 0,6% (tyle samo w 2015 r.),
- kaczki i drób pozostały – 4,1% (3,8% w 2015 r.).

Średnio w województwie obsada drobiu kurzego na 100 ha użytków rolnych wyniosła 1051,4 sztuk wobec 1099,9 sztuk w 2015 r.

DZIAŁ IV

SKUP I CENY PRODUKTÓW ROLNYCH

4.1. PRODUKTY ROŚLINNE

W 2016 r. w województwie świętokrzyskim skupiono produkty rolne o łącznej wartości 1239,8 mln zł (według cen bieżących, bez podatku VAT), tj. o 1,1% mniej niż w roku poprzednim. Wartość skupionych produktów roślinnych wyniosła 304,7 mln zł i w porównaniu z 2015 r. zmniejszyła się o 22,8%. Gospodarstwa indywidualne uzyskały 296,0 mln zł za sprzedane produkty roślinne.

Skup produktów rolnych ogółem w ujęciu wartościowym przedstawia poniższe zestawienie:

Wyszczególnienie	2015	2016	
	w tysiącach złotych		2015=100
Skup produktów rolnych ogółem	1253372,7	1239815,8	98,9
z tego			
skup produktów roślinnych	394782,2	304727,2	77,2
skup produktów zwierzęcych	858590,5	935088,6	108,9

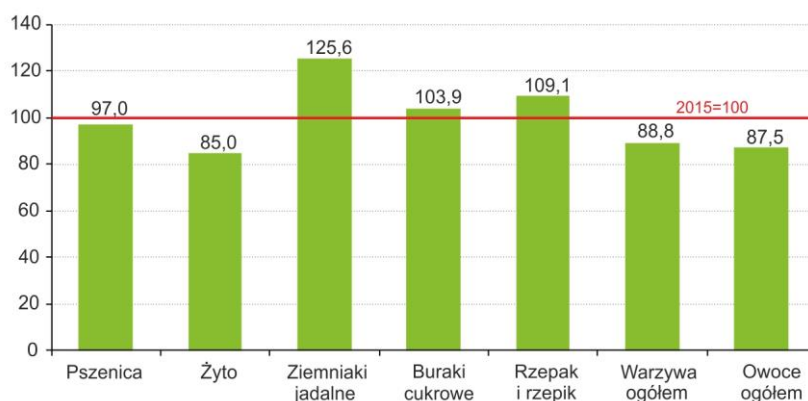
Skup ziarna **zbóż ogółem** (łącznie z ziarnem siewnym i mieszankami zbożowymi) w 2016 r. ukształtował się na poziomie 108,3 tys. t, co oznacza spadek o 3,0% w odniesieniu do roku poprzedniego. W 2016 r. skupiono 93,4 tys. t ziarna zbóż podstawowych konsumpcyjnych i paszowych (łącznie z mieszankami zbożowymi, bez ziarna siewnego), co stanowi 0,9% skupu ogólnokrajowego. W odniesieniu do roku 2015 skup był wyższy o 5,0%. W omawianym okresie wśród zbóż konsumpcyjnych i paszowych, najbardziej wzrósł skup pszenicy - o 14,4%, a największy spadek skupu dotyczył żyta - o 76,6%.

Ceny skupu większości omawianych gatunków zbóż konsumpcyjnych i paszowych były niższe niż w 2015 r. (oprócz cen owsa i mieszanek zbożowych oraz przenżyta). W przeciągu roku spadły ceny żyta, jęczmienia i pszenicy. Rolnicy za 1 dt żyta w skupie otrzymywali średnio 44,62 zł, jęczmienia 52,04 zł, a pszenicy 58,69 zł i były to ceny niższe w porównaniu z 2015 r. odpowiednio o 15,0%, 5,4% i 3,0%. Ceny skupu 1 dt pszenżyta wyniosły średnio 54,53 zł, a owsa i mieszanek zbożowych – 50,55 zł i były wyższe odpowiednio o 1,1% i o 5,0%.

Skup **ziemniaków** ogółem w 2016 r. ukształtował się na poziomie 6,3 tys. t i w porównaniu z rokiem poprzednim nastąpił spadek skupu o 3,9%. Przeważająca większość skupu ziemniaków pochodziła od gospodarstw indywidualnych - 99,9%. Udział skupu ziemniaków z województwa świętokrzyskiego w skupie krajowym wyniósł 0,3%.

Średnia roczna cena skupu ziemniaków jadalnych (bez wczesnych) wyniosła 53,07 zł za 1 dt i była o 25,6% wyższa od średniej ceny w 2015 r. Natomiast w kraju za 1 dt ziemniaków jadalnych (bez wczesnych) płacono średnio 52,27 zł, tj. o 2,2% więcej niż w roku poprzednim.

Wykres 15. **Zmiany cen skupu głównych produktów pochodzenia roślinnego w 2016 r.**
2015 = 100

W roku 2016 skupiono 264,9 tys. t **buraków cukrowych**. Było to o 18,0% więcej niż rok wcześniej. Średnia cena skupu 1 dt buraka cukrowego wyniosła 11,36 zł i była o 3,9% wyższa od ceny skupu z roku 2015.

Rzepak i rzepiku ogółem w 2016 r. skupiono 11,4 tys. t, tj. o 29,3% mniej niż w 2015 r. Udział gospodarstw indywidualnych w skupie rzepaku i rzepiku wyniósł 86,9%. Skup z województwa świętokrzyskiego stanowił 0,8% skupu rzepaku i rzepiku w kraju.

Średnia cena skupu 1 dt rzepaku i rzepiku wzrosła do ceny notowanej rok wcześniej, o 9,1% i wyniosła 162,45 zł.

W 2016 r. skupiono 39,8 tys. t **warzyw**, co w porównaniu z wielkością skupu w 2015 r. oznacza zwiększenie o 19,4%. Skup warzyw z województwa świętokrzyskiego stanowił 2,3% skupu krajowego.

W skali roku spadły średnie ceny większości analizowanych warzyw. W tym czasie obniżyły się ceny: papryki o 44,3% do 1,36 zł/kg, marchwi o 40,0% do 0,50 zł/kg, pomidorów o 32,6% do 0,82 zł/kg, ogórków o 30,1% do 1,26 zł/kg oraz cebuli o 8,6% do 0,71 zł/kg. Wyższe niż rok wcześniej były ceny skupu brokułów – 3,3-krotnie (średnia cena 4,20 zł/kg), kalafiorów – o 58,2% do 1,75 zł/kg, buraków – o 10,0% do 0,52 zł/kg oraz kapusty o 1,4% do 0,76 zł/kg.

Skup **owoców** wyniósł 170,8 tys. t i w porównaniu z 2015 r. zmniejszył się o 32,7%. Skup owoców z województwa świętokrzyskiego stanowił 6,7% wielkości skupu w kraju.

Wyższe niż rok wcześniej były średnie ceny skupu: porzeczek o 59,7%, truskawek o 37,4% i czereśni o 31,8%.

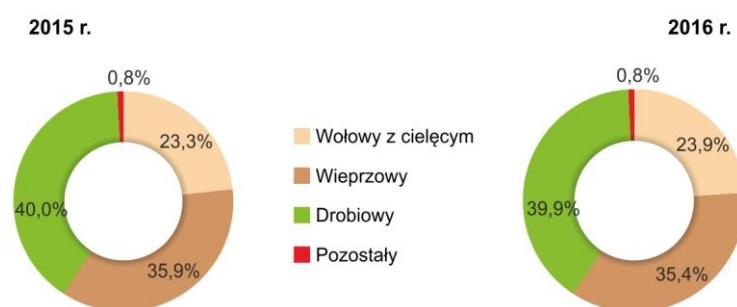
Niższe niż rok wcześniej były średnie ceny skupu: jabłek – spadek o 12,5%, gruszek – o 4,3%, śliwek – o 30,5%, wiśni o 26,3%, malin o 23,2% i aronii – spadek o 22,0%. Jednak największy spadek zanotowano w przypadku brzoskwiń, orzechów włoskich i laskowych oraz agrestu tj. odpowiednio o 57,6%, 57,0% i o 47,7%.

4.2. PRODUKTY POCHODZENIA ZWIERZĘCEGO

W 2016 r. wartość skupu produktów zwierzęcych wyniosła 935,1 mln zł i w porównaniu z 2015 r. zwiększyła się o 8,9%. Skup **żywca rzeźnego** (bydło, cielęta, trzoda chlewna, owce, konie, drób) w wadze żywej w 2016 r. wyniósł ogółem 158,6 tys. t i był większy o 10,1 tys. t (wzrost o 6,8%) od ilości skupionego żywca rzeźnego w 2015 r.

Żywca wołowego skupiono 37,8 tys. t, a cielęcego 0,1 tys. t, tj. odpowiednio o 9,6% więcej i o 0,8% mniej niż rok wcześniej. Średnie ceny były wyższe - bydła o 2,5%, a cieląt rzeźnych o 4,7% niż w roku 2015. Za 1 kg żywca wołowego w skupie płacono średnio 6,58 zł, a żywca cielęcego – 9,41 zł.

Wykres 16. **Struktura skupu żywca rzeźnego** (w wadze żywej)

Skup **żywca wieprzowego** w 2016 r. wyniósł 56,1 tys. t i był wyższy od wielkości skupu uzyskanego w roku 2015 (wzrost o 5,2%). Średnia cena za 1 kg żywca wieprzowego osiągnęła poziom 4,65 zł za 1 kg i w porównaniu do średniej ceny z roku 2015 wzrosła o 15,2%.

W roku 2016 skupiono 63,3 tys. t **żywca drobiowego**, co oznacza wzrost o 6,7% w stosunku do roku poprzedniego, z tego 57,8 tys. t stanowiły kurczaki.

Średnia cena drobiu ukształtowała się na poziomie 3,56 zł/kg i była niższa o 3,6% od notowanej rok wcześniej. W skali roku spadły średnie ceny: kur o 44,6% - do 1,57 zł/kg, indyków o 14,2% - do 5,14 zł/kg, kurczaków o 2,6% - do 3,42 zł/kg i kaczek o 1,1% - do 4,46 zł/kg. W tym samym okresie wzrosły ceny gęsi o 1,6% - do 7,56 zł/kg.

Wykres 17. **Zmiany cen skupu głównych produktów pochodzenia zwierzęcego w 2016 r.**
2015 = 100

Skup **mleka** krowiego w 2016 r. wyniósł 174,1 mln l i był o 2,5% większy w porównaniu z wielkością skupu w 2015 r. Skup mleka z województwa świętokrzyskiego stanowił 1,6% skupu mleka w kraju.

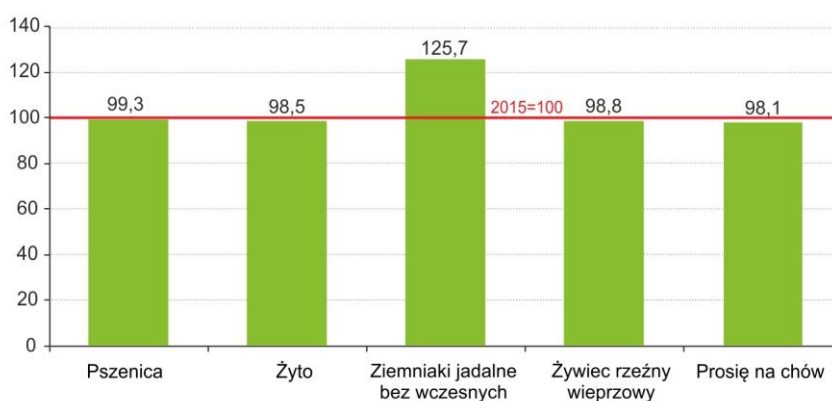
Średnia cena skupu 1 litra mleka wyniosła 1,02 zł i w odniesieniu do 2015 r. zmniejszyła się o 2,7%.

4.3. CENY TARGOWISKOWE

Przeciętne ceny większości zbóż uzyskane w 2016 r. przez rolników na targowiskach były niższe od notowanych w 2015 r. (za wyjątkiem owsa). Za 1 dt **pszenicy** średnio płacono na targowiskach 67,36 zł, tj. o 0,7% mniej niż przed rokiem. W obrocie targowiskowym cena **żyta** spadła w stosunku do poprzedniego roku o 1,5% osiągając poziom 54,23 zł. W odniesieniu do 2015 r. zmniejszyły się również ceny jęczmienia (o 1,4%) i pszenżyta (o 0,6%).

Targowiskowa cena 1 dt **ziemniaków jadalnych** (bez wczesnych) wyniosła 75,05 zł i była o 25,7% wyższa niż w 2015 r.

Wykres 18. **Zmiany cen targowiskowych głównych produktów rolnych w 2016 r.**
2015 = 100

W obrocie targowiskowym w 2016 r., ceny **trzody chlewnej** były niższe niż notowane rok wcześniej. Za 1 kg żywca wieprzowego płacono średnio 4,86 zł, co oznacza spadek o 1,2%.

Za **prosię na chów** w 2016 r. płacono na targowiskach średnio 161,52 zł, tj. o 1,9% mniej niż w 2015 r. Za **krowę dojną** płacono średnio 3066 zł, tj. o 5,9% więcej niż przed rokiem. **Cena jałówki 1-roczej** na targowiskach wyniosła średnio 2367 zł i była o 1,3% wyższa w porównaniu z rokiem poprzednim. Za **kurę żywą** o wadze 1,5-2 kg płacono średnio 25,96 zł, tj. o 5,4% więcej niż przed rokiem. Cena **jaja kurzego** na targowiskach wyniosła 0,68 zł i była taka sama jak w roku poprzednim.

W 2016 r. w odniesieniu do roku poprzedniego poprawiła się relacja cen skupu żywca wieprzowego do cen targowiskowych żyta. Ukształtowała się ona na poziomie 8,6 wobec 7,3 w 2015 r. (w kraju 7,9 wobec 7,3). Relacja cen skupu żywca wieprzowego do targowiskowych cen jęczmienia również uległa poprawie i wyniosła 7,3 wobec 6,2 w 2015 r. (w kraju odpowiednio – 6,7 i 6,3).

TABL. 1. UŻYTKOWANIE GRUNTÓW W GOSPODARSTWACH ROLNYCH WEDŁUG RODZAJU UŻYTKÓW ROLNYCH. Stan w czerwcu

Wyszczególnienie	2015		2016	
	ogółem	w tym gospodarstwa indywidualne	ogółem	w tym gospodarstwa indywidualne
w hektarach				
Powierzchnia ogólna	560702	554539	553634	547935
Użytki rolne	481270	476167	483422	478441
w dobrej kulturze	474675	470072	475256	470961
pod zasiewami	327055	323541	318355	315039
grunty ugorowane	8770	8689	9857	9719
uprawy trwałe	36998	36948	44340	44296
w tym sady.....	36713	36675	44137	44097
ogrody przydomowe.....	1418	1417	1397	1394
łąki trwałe	96006	95278	96209	95621
pastwiska trwałe.....	4429	4199	5099	4891
pozostałe	6595	6096	8166	7480
Lasy i grunty leśne.....	43522	43118	38610	38330
Pozostałe grunty	35910	35254	31602	31165
w odsetkach				
Powierzchnia ogólna	100,0	100,0	100,0	100,0
Użytki rolne	85,8	85,9	87,3	87,3
w dobrej kulturze	84,7	84,8	85,8	86,0
pod zasiewami	58,3	58,3	57,5	57,5
grunty ugorowane	1,6	1,6	1,8	1,8
uprawy trwałe	6,6	6,7	8,0	8,1
w tym sady.....	6,5	6,6	8,0	8,0
ogrody przydomowe.....	0,3	0,3	0,3	0,3
łąki trwałe	17,1	17,2	17,4	17,5
pastwiska trwałe.....	0,8	0,8	0,9	0,9
pozostałe	1,2	1,1	1,5	1,4
Lasy i grunty leśne.....	7,8	7,8	7,0	7,0
Pozostałe grunty	6,4	6,4	5,7	5,7

TABL. 2. UŻYTKOWANIE GRUNTÓW W GOSPODARSTWACH ROLNYCH WEDŁUG RODZAJU UŻYTKÓW ROLNYCH I GRUP OBSZAROWYCH . Stan w czerwcu

WYSZCZEGÓLNIENIE	ogółem	Grupy obszarowe użytków rolnych							
		do 1 ha	1-2	2-3	3-5	5-7	7-10	10-15	15 ha i więcej

w hektarach

OGÓŁEM	483422	2452	25631	30918	84646	69125	63312	68645	138694
w dobrej kulturze rolnej	475256	2217	24884	30017	82089	68140	62691	68193	137025
w tym:									
pod zasiewami	318355	1190	12476	17679	49875	43916	41752	45650	105816
grunty ugorowane ..	9857	89	1643	1144	2918	1473	788	503	1299
uprawy trwałe	44340	272	3129	2830	8755	5720	6627	9442	7566
łąki trwałe	96209	610	7212	7845	19232	16370	12723	11278	20940
pastwiska trwałe	5099	23	155	336	1001	442	640	1189	1311
pozostałe	8166	235	747	901	2557	985	621	452	1667

w odsetkach

OGÓŁEM	100,0	0,5	5,3	6,4	17,5	14,3	13,1	14,2	28,7
w dobrej kulturze rolnej	100,0	0,5	5,2	6,3	17,3	14,3	13,2	14,3	28,8
w tym:									
pod zasiewami	100,0	0,4	3,9	5,6	15,7	13,8	13,1	14,3	33,2
grunty ugorowane ..	100,0	0,9	16,7	11,6	29,6	14,9	8,0	5,1	13,2
uprawy trwałe	100,0	0,6	7,1	6,4	19,7	12,9	14,9	21,3	17,1
łąki trwałe	100,0	0,6	7,5	8,2	20,0	17,0	13,2	11,7	21,8
pastwiska trwałe	100,0	0,5	3,0	6,6	19,6	8,7	12,6	23,3	25,7
pozostałe	100,0	2,9	9,1	11,0	31,3	12,1	7,6	5,5	20,4

TABL. 3. UŻYTKOWANIE GRUNTÓW W GOSPODARSTWACH INDYWIDUALNYCH WEDŁUG RODZAJU UŻYTKÓW ROLNYCH I GRUP OBSZAROWYCH. Stan w czerwcu

WYSZCZEGÓLNIENIE	ogółem	Grupy obszarowe użytków rolnych							
		do 1 ha	1-2	2-3	3-5	5-7	7-10	10-15	15 ha i więcej
w hektarach									
OGÓŁEM	478441	2452	25625	30913	84631	69104	63298	68583	133835
w dobrej kulturze rolnej	470961	2217	24878	30012	82076	68120	62676	68133	132848
w tym:									
pod zasiewami	315039	1190	12474	17677	49871	43913	41746	45637	102529
grunty ugorowane ..	9719	89	1643	1144	2918	1473	788	494	1171
uprawy trwałe	44296	272	3129	2829	8755	5716	6627	9427	7543
łąki trwałe	95621	610	7207	7844	19223	16363	12714	11272	20387
pastwiska trwałe	4891	23	155	334	1001	436	640	1174	1127
pozostałe	7480	235	747	901	2554	984	621	450	987
w odsetkach									
OGÓŁEM	100,0	0,5	5,4	6,5	17,7	14,4	13,2	14,3	28,0
w dobrej kulturze rolnej	100,0	0,5	5,3	6,4	17,4	14,5	13,3	14,5	28,2
w tym:									
pod zasiewami	100,0	0,4	4,0	5,6	15,8	13,9	13,3	14,5	32,5
grunty ugorowane ..	100,0	0,9	16,9	11,8	30,0	15,2	8,1	5,1	12,0
uprawy trwałe	100,0	0,6	7,1	6,4	19,8	12,9	15,0	21,3	17,0
łąki trwałe	100,0	0,6	7,5	8,2	20,1	17,1	13,3	11,8	21,3
pastwiska trwałe	100,0	0,5	3,2	6,8	20,5	8,9	13,1	24,0	23,0
pozostałe	100,0	3,1	10,0	12,0	34,1	13,2	8,3	6,0	13,2

TABL. 4. LICZBA GOSPODARSTW ROLNYCH POSIADAJACYCH UŻYTKI ROLNE WEDŁUG RODZAJU UŻYTKÓW ROLNYCH I GRUP OBSZAROWYCH. Stan w czerwcu

WYSZCZEGÓLNIENIE	ogółem	Grupy obszarowe użytków rolnych							
		do 1 ha	1-2	2-3	3-5	5-7	7-10	10-15	15 ha i więcej

w liczbach bezwzględnych

OGÓŁEM	84708	2812	17477	12596	21779	11843	7616	5764	4821
w dobrej kulturze rolnej	84322	2729	17342	12494	21748	11808	7615	5764	4821
w tym:									
pod zasiewami	70029	1706	11782	10471	18580	10746	7000	5259	4485
grunty ugorowane ..	7789	179	1861	1121	2236	1212	556	326	297
uprawy trwałe	17968	442	3503	2514	4644	2421	1809	1622	1012
łąki trwałe	57021	1135	10006	8237	15194	9107	5805	4177	3360
pastwiska trwałe	4487	43	241	571	1201	758	631	645	397
pozostałe	6633	833	860	851	2185	710	584	318	291

w odsetkach

OGÓŁEM	100,0	3,3	20,6	14,9	25,7	14,0	9,0	6,8	5,7
w dobrej kulturze rolnej	100,0	3,2	20,6	14,8	25,8	14,0	9,0	6,8	5,7
w tym:									
pod zasiewami	100,0	2,4	16,8	15,0	26,5	15,3	10,0	7,5	6,4
grunty ugorowane ..	100,0	2,3	23,9	14,4	28,7	15,6	7,1	4,2	3,8
uprawy trwałe	100,0	2,5	19,5	14,0	25,8	13,5	10,1	9,0	5,6
łąki trwałe	100,0	2,0	17,5	14,4	26,6	16,0	10,2	7,3	5,9
pastwiska trwałe	100,0	1,0	5,4	12,7	26,8	16,9	14,1	14,4	8,8
pozostałe	100,0	12,6	13,0	12,8	32,9	10,7	8,8	4,8	4,4

TABL. 5. LICZBA GOSPODARSTW INDYWIDUALNYCH POSIADAJACYCH UŻYTKI ROLNE WEDŁUG RODZAJU UŻYTKÓW ROLNYCH I GRUP OBSZAROWYCH. Stan w czerwcu

WYSZCZEGÓLNIENIE	ogółem	Grupy obszarowe użytków rolnych							
		do 1 ha	1-2	2-3	3-5	5-7	7-10	10-15	15 ha i więcej

w liczbach bezwzględnych

OGÓŁEM	84648	2812	17473	12594	21775	11839	7614	5759	4782
w dobrej kulturze rolnej	84262	2729	17338	12492	21744	11804	7613	5759	4782
w tym:									
pod zasiewami	69996	1706	11781	10470	18579	10745	6998	5256	4461
grunty ugorowane ..	7777	178	1861	1121	2236	1212	555	325	287
uprawy trwałe	17958	442	3503	2512	4644	2418	1809	1620	1009
łąki trwałe	56979	1135	10003	8236	15191	9104	5803	4175	3332
pastwiska trwałe	4471	43	241	570	1201	756	631	643	386
pozostałe	6619	833	860	851	2183	709	584	317	281

w odsetkach

OGÓŁEM	100,0	3,3	20,6	14,9	25,7	14,0	9,0	6,8	5,6
w dobrej kulturze rolnej	100,0	3,2	20,6	14,8	25,8	14,0	9,0	6,8	5,7
w tym:									
pod zasiewami	100,0	2,4	16,8	15,0	26,5	15,4	10,0	7,5	6,4
grunty ugorowane ..	100,0	2,3	23,9	14,4	28,8	15,6	7,1	4,2	3,7
uprawy trwałe	100,0	2,5	19,5	14,0	25,9	13,5	10,1	9,0	5,6
łąki trwałe	100,0	2,0	17,6	14,5	26,7	16,0	10,2	7,3	5,8
pastwiska trwałe	100,0	1,0	5,4	12,7	26,9	16,9	14,1	14,4	8,6
pozostałe	100,0	12,6	13,0	12,9	33,0	10,7	8,8	4,8	4,2

TABL. 6. POWIERZCHNIA ZASIEWÓW WEDŁUG GRUP ZIEMIOPŁODÓW. Stan w czerwcu

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015		2016	
	ogółem	w tym gospodarstwa indywidualne	ogółem	w tym gospodarstwa indywidualne
w hektarach				
OGÓŁEM	327055	323541	318355	315039
Zboża ^a	231889	229617	233647	231493
Strączkowe na ziarno	18996	18825	17065	16913
Ziemniaki ^b	15018	15010	13485	13482
Przemysłowe	14117	13601	13774	13202
Pastewne	28404	27937	19313	18979
Pozostałe	18631	18551	21072	20969
w odsetkach				
OGÓŁEM	100,0	100,0	100,0	100,0
Zboża ^a	70,9	71,0	73,4	73,5
Strączkowe na ziarno	5,8	5,8	5,4	5,4
Ziemniaki ^b	4,6	4,6	4,2	4,3
Przemysłowe	4,3	4,2	4,3	4,2
Pastewne	8,7	8,6	6,1	6,0
Pozostałe	5,7	5,7	6,6	6,7

a) Zboża podstawowe, owies z jęczmieniem i inne zbożowe mieszanki, kukurydza na ziarno, gryka, proso i inne zbożowe. b) Bez powierzchni ziemniaków w ogrodach przydomowych.

TABL. 7. ZUŻYCIE NAWOZÓW MINERALNYCH I WAPNIOWYCH W PRZELICZENIU NA CZYSTY SKŁADNIK. Stan w czerwcu

WYSZCZEGÓLNIENIE	2014/2015		2015/2016	
	ogółem	w gospodarstwach indywidualnych	ogółem	w gospodarstwach indywidualnych
w tonach				
Nawozy mineralne (NPK)	58619	57984	47055	46406
azotowe (N)	30275	29919	23682	23259
fosforowe (P ₂ O ₅)	11253	11144	9208	9124
potasowe (K ₂ O)	17091	16921	14165	14024
Nawozy wapniowe (CaO)	10047	9778	10387	10188
rok poprzedni = 100				
Nawozy mineralne (NPK)	114,3	114,5	80,3	80,0
azotowe (N)	107,5	107,6	78,2	77,7
fosforowe (P ₂ O ₅)	116,4	116,8	81,8	81,9
potasowe (K ₂ O)	126,8	127,2	82,9	82,9
Nawozy wapniowe (CaO)	125,7	125,2	103,4	104,2
w kilogramach na 1 hektar użytków rolnych				
Nawozy mineralne (NPK)	121,8	121,8	97,3	97,0
azotowe (N)	62,9	62,8	49,0	48,6
fosforowe (P ₂ O ₅)	23,4	23,4	19,0	19,1
potasowe (K ₂ O)	35,5	35,5	29,3	29,3
Nawozy wapniowe (CaO)	20,9	20,5	21,5	21,3
rok poprzedni = 100				
Nawozy mineralne (NPK)	115,1	115,5	79,9	79,6
azotowe (N)	108,3	108,5	77,9	77,4
fosforowe (P ₂ O ₅)	117,6	117,6	81,2	81,6
potasowe (K ₂ O)	127,7	128,2	82,5	82,5
Nawozy wapniowe (CaO)	126,7	125,8	102,9	103,9

TABL. 8. PRODUKCJA GŁÓWNYCH ZIEMIOPLÓDÓW ROLNYCH

WYSZCZEGÓLNIENIE	Powierzchnia		Plony		Zbiory	
	2015	2016	2015	2016	2015	2016
	w ha		z 1 ha w dt		w dt	
rolnictwo ogółem						
Zboża ogółem	231889	233647	30,9	30,2	7169623	7065983
Zboża podstawowe z mieszan- kami zbożowymi	218583	219252	30,8	29,8	6738003	6531273
Pszenica ogółem	76856	76071	34,5	33,1	2652527	2518248
pszenica ozima	63090	64338	35,5	33,7	2241374	2170530
pszenica jara.....	13766	11733	29,9	29,6	411153	347718
Żyto	10772	11905	23,7	22,8	255070	271327
Jęczmień ogółem	43884	47140	31,7	30,9	1391458	1455216
jęczmień ozimy	5501	4060	35,1	33,3	193344	135367
jęczmień jary	38383	43080	31,2	30,6	1198114	1319849
Owies	12996	13315	22,9	22,1	297027	294698
Pszennyto ogółem	50654	50267	30,2	29,4	1527993	1477206
pszennyto ozime	43282	44853	31,0	29,9	1340760	1342796
pszennyto jare.....	7372	5414	25,4	24,8	187233	134410
Mieszanki zbożowe ogółem.....	23423	20555	26,2	25,0	613928	514578
mieszanki zbożowe ozime	3612	2121	28,5	27,1	102924	57499
mieszanki zbożowe jare	19811	18434	25,8	24,8	511004	457079
Gryka	1403	855	13,2	15,0	18580	23302
Proso.....	5447	7263	22,4	23,0	122090	166733
Kukurydza na ziarno	6457	5898	45,1	60,2	290950	355151
Ziemniaki ^a	15418	13892	220	260	3391903	3611521
Oleiste ogółem	11425	9298	23,4	22,7	267277	211358
w tym rzepak i rzepik	9751	7718	25,5	25,0	248928	193101
Buraki cukrowe	3358	3632	554	729	1861536	2648972

a) Łącznie z ogrodami przydomowymi.

TABL. 8. PRODUKCJA GŁÓWNYCH ZIEMIOPLÓDÓW ROLNYCH (dok.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	Powierzchnia		Plony		Zbiory	
	2015	2016	2015	2016	2015	2016
	w ha		z 1 ha w dt		w dt	
w tym gospodarstwa indywidualne						
Zboża ogółem	229617	231493	30,7	30,1	7056289	6969400
Zboża podstawowe z mieszan- kami zbożowymi	216397	217198	30,6	29,6	6626776	6439063
Pszenica ogółem	76020	75147	34,2	32,9	2601860	2470821
pszenica ozima	62308	64338	35,2	33,7	2193242	2170530
pszenica jara.....	13712	11651	29,8	29,5	408618	343705
Żyto	10641	11820	23,7	22,8	252192	269496
Jęczmień ogółem	43184	46543	31,4	30,7	1355609	1428675
jęczmień ozimy	5306	3962	34,9	32,8	185179	129954
jęczmień jary	37878	42581	30,9	30,5	1170430	1298721
Owies	12755	13087	22,5	21,9	286988	286605
Pszennyto ogółem	50384	50054	30,1	29,3	1516325	1469029
pszennyto ozime	43013	44645	30,9	29,9	1329102	1334886
pszennyto jare.....	7371	5409	25,4	24,8	187223	134143
Mieszanki zbożowe ogółem.....	23413	20547	26,2	25,0	613802	514437
mieszanki zbożowe ozime	3610	2118	28,5	27,1	102885	57398
mieszanki zbożowe jare	19803	18429	25,8	24,8	510917	457039
Gryka	1388	842	13,3	15,0	18460	23302
Proso.....	5395	7209	22,5	23,0	121388	165807
Kukurydza na ziarno	6437	5865	45,0	60,0	289665	351900
Ziemniaki ^a	15410	13888	220	260	3390200	3610880
Oleiste ogółem	10887	8767	22,9	22,2	249227	194580
w tym rzepak i rzepik	9272	7218	25,0	24,5	231383	176524
Buraki cukrowe	3322	3976	556	738,0	1847056	2934011

a) Łącznie z ogrodami przydomowymi.

TABL. 9. POWIERZCHNIA , PLONY I ZBIORY Z ŁĄK TRWAŁYCH

WYSZCZEGÓLNIENIE	2015	2016
------------------	------	------

powierzchnia łąk trwałych w ha

OGÓŁEM.....	96006	96209
--------------------	--------------	--------------

plony z 1 ha w dt ^a

OGÓŁEM.....	31,6	36,6
I Pokos.....	20,7	20,0
II Pokos.....	8,0	12,3
III Pokos.....	2,9	4,3

Zbiory w dt ^a

OGÓŁEM.....	3038463	3518211
I Pokos.....	1990614	1925119
II Pokos.....	771678	1180531
III Pokos.....	276171	412561

a) W przeliczeniu na siano.

TABL. 10. PRODUKCJA WARZYW GRUNTOWYCH

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem		
	2015	2016	2015=100
Powierzchnia w ha			
OGÓŁEM	13030	12890	98,9
Kapusta gruntowa.....	1232	943	76,5
Kalafiory gruntowe	512	416	81,3
Cebula gruntowa.....	1516	1529	100,8
Marchew jadalna gruntowa.....	2024	2042	100,9
Buraki ćwikłowe gruntowe	1284	1095	85,3
Ogórki gruntowe	1953	1869	95,7
Pomidory gruntowe.....	988	867	87,7
Pozostałe warzywa gruntowe ^a	3520	4130	117,3
Plony z 1 ha w dt			
Kapusta gruntowa.....	375	554	147,7
Kalafiory gruntowe	169	234	138,5
Cebula gruntowa.....	175	192	109,7
Marchew jadalna gruntowa.....	366	400	109,3
Buraki ćwikłowe gruntowe	308	388	126,0
Ogórki gruntowe	142	177	124,6
Pomidory gruntowe.....	175	213	121,7
Pozostałe warzywa gruntowe ^a	140	138	98,6
Zbiory w dt			
OGÓŁEM	2893542	3241503	112,0
Kapusta gruntowa.....	462101	521871	112,9
Kalafiory gruntowe	86506	97549	112,8
Cebula gruntowa.....	265303	293489	110,6
Marchew jadalna gruntowa.....	740808	817006	110,3
Buraki ćwikłowe gruntowe	395519	424711	107,4
Ogórki gruntowe	277336	330814	119,3
Pomidory gruntowe.....	172977	184384	106,6
Pozostałe warzywa gruntowe ^a	492993	571679	116,0

a) Pietruszka, pory, selery, rzodkiewka, sałata, rabarbar i inne.

TABL. 11. PRODUKCJA OWOCÓW Z DRZEW OWOCOWYCH

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem		
	2015	2016	2015=100
Powierzchnia w ha			
OGÓŁEM	32188	32271	100,3
Jabłonie.....	21259	21381	100,6
Grusze	630	579	92,0
Śliwy.....	2857	2907	101,8
Wiśnie	4937	4988	101,0
Czereśnie.....	1005	955	95,0
Pozostałe ^a	1500	1460	97,3
Plony z 1 ha w dt			
Jabłonie.....	201,8	219,7	108,9
Grusze	42,0	56,0	133,3
Śliwy.....	41,8	49,1	117,5
Wiśnie	43,8	46,5	106,2
Czereśnie.....	37,6	36,8	97,9
Pozostałe ^a	32,9	29,9	90,9
Zbiory w dt			
OGÓŁEM	4739752	5184233	109,4
Jabłonie.....	4290200	4698137	109,5
Grusze	26467	32424	122,7
Śliwy.....	119429	142829	119,6
Wiśnie	216398	232014	107,2
Czereśnie.....	37834	35155	93,0
Pozostałe ^a	49424	43674	88,5

a) Brzoskwinie, morele, orzechy włoskie.

TABL. 12. PRODUKCJA OWOCÓW Z KRZEWÓW OWOCOWYCH I PLANTACJI JAGODOWYCH

WYSZCZEGÓLNIENIE	Ogółem		
	2015	2016	2015=100
Powierzchnia w ha			
OGÓŁEM	8465	8772	103,6
Truskawki i poziomki.....	4296	4510	105,0
Maliny ^a	521	551	105,8
Porzeczki.....	2316	2331	100,7
Agrest.....	109	100	91,7
Pozostałe ^b	1223	1280	104,7
Plony z 1 ha w dt			
Truskawki i poziomki.....	38,4	35,6	92,7
Maliny ^a	20,8	24,6	118,3
Porzeczki.....	30,2	29,6	98,0
Agrest.....	34,0	33,2	97,6
Pozostałe ^b	22,4	23,1	103,1
Zbiory w dt			
OGÓŁEM	277156	275954	99,6
Truskawki i poziomki.....	164967	160556	97,3
Maliny ^a	10881	13553	124,6
Porzeczki.....	70004	68945	98,5
Agrest.....	3737	3323	88,9
Pozostałe ^b	27567	29577	107,3

a) Łącznie z jeżyną bezkolcową. b) Aronia, borówka wysoka, winorośl, leszczyna i inne.

TABL. 13. ZWIERZĘTA GOSPODARSKIE WEDŁUG UŻYTKOWNIKÓW

WYSZCZEGÓLNIENIE	ogółem	w tym gospodarstwa indywidualne	
w sztukach – stan w grudniu			
Bydło	2015	161941	160978
	2016	166493	165549
Cielęta w wieku poniżej 1 roku	2015	48358	48137
	2016	52460	52196
Młode bydło w wieku 1-2 lat	2015	45989	45769
	2016	50524	50362
Bydło w wieku 2 lat i więcej	2015	67594	67072
	2016	63509	62991
w tym krowy	2015	60582	60111
	2016	56707	56239
w tym dojne (mleczne).....	2015	55305	54848
	2016	51479	51012
Owce	2015	4124	4038
	2016	4698	4639
w tym maciorki 1-roczone i starsze	2015	2560	2499
	2016	2525	2483
Trzoda chlewna.....	2015	205500	182672
	2016	209530	191105
Prosięta o wadze do 20 kg	2015	62270	48770
	2016	59511	48544
Warchlaki o wadze od 20 do 50 kg.....	2015	47054	41830
	2016	51394	47829
Trzoda chlewna na ubój.....	2015	73720	72016
	2016	75259	73964
Trzoda chlewna na chów	2015	22456	20056
	2016	23367	20769
w tym lochy	2015	22121	19729
	2016	23048	20457
prośne.....	2015	14092	12508
	2016	15168	13388

TABL. 13. ZWIERZĘTA GOSPODARSKIE WEDŁUG UŻYTKOWNIKÓW (dok.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	ogółem	w tym gospodarstwa indywidualne
analogiczny okres poprzedniego roku = 100 – stan w grudniu		
Bydło.....2015	105,2	105,2
2016	102,8	102,8
Cielęta w wieku poniżej 1 roku2015	103,2	103,2
2016	108,5	108,4
Młode bydło w wieku 1-2 lat2015	119,8	119,8
2016	109,9	110,0
Bydło w wieku 2 lat i więcej2015	98,4	98,4
2016	94,0	93,9
w tym krowy2015	100,5	100,4
2016	93,6	93,6
w tym dojne (mleczne).....2015	99,2	99,2
2016	93,1	93,0
Owce2015	114,0	112,7
2016	113,9	114,9
w tym maciorki 1-roczone i starsze2015	105,8	104,2
2016	98,6	99,4
Trzoda chlewna.....2015	88,4	114,0
2016	102,0	104,6
Prosięta o wadze do 20 kg2015	87,0	114,9
2016	95,6	99,5
Warchlaki o wadze od 20 do 50 kg.....2015	79,3	131,2
2016	109,2	114,3
Trzoda chlewna na ubój.....2015	98,8	101,3
2016	102,1	102,7
Trzoda chlewna na chów2015	82,9	121,8
2016	104,1	103,6
w tym lochy2015	82,8	122,1
2016	104,2	103,7
prośne.....2015	80,6	125,7
2016	107,6	107,0

TABL. 14. SKUP WAŻNIEJSZYCH PRODUKTÓW ROLNYCH

WYSZCZEGÓLNIENIE	jed- nostka miary	ogółem		2015=100
		2015	2016	
Zboża podstawowe konsumpcyjne i paszowe	t	88982	93445	105,0
pszenica.....	t	60840	69602	114,4
żyto	t	1852	434	23,4
jęczmień.....	t	14279	13899	97,3
owies i mieszanki zbożowe	t	684	696	101,8
pszenżyto.....	t	11327	8814	77,8
gryka	t	2	0	x
proso.....	t	127	113	89,0
kukurydza	t	22147	14546	65,7
Strączkowe jadalne konsumpcyjne	t	2598	2079	80,0
groch.....	t	1211	971	80,2
fasola	t	1387	1108	79,9
Ziemniaki ogółem.....	t	6591	6333	96,1
Buraki cukrowe	t	224471	264897	118,0
Oleiste	t	16279	11536	70,9
w tym:				
rzepak i rzepik ogółem.....	t	16136	11415	70,7
mak	t	99	2	2,0
gorczyca	t	-	63	x
Tytoń	t	1327	1695	127,7
Chmiel.....	t	-	5	x
Zioła z upraw polowych	t	629	628	99,8
Warzywa	t	33347	39829	119,4
w tym:				
kapusta	t	5714	5997	105,0
cebula	t	2912	3629	124,6
marchew	t	7650	7324	95,7
buraki.....	t	3327	3940	118,4
ogórki.....	t	6678	8158	122,2
pomidory	t	1184	735	62,1
kalafioiry	t	543	305	56,2

TABL. 14. SKUP WAŻNIEJSZYCH PRODUKTÓW ROLNYCH (dok.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	jed- nostka miary	ogółem		2015=100
		2015	2016	
Owoce	t	253565	170758	67,3
w tym:				
jabłka	t	207263	139013	67,1
gruszki	t	1190	670	56,3
śliwki	t	3323	1449	43,6
brzoskwinie	t	1	20	20-krotnie
wiśnie	t	21634	14674	67,8
czereśnie	t	278	224	80,6
truskawki	t	12343	7341	59,5
maliny	t	1085	1236	113,9
aronia	t	580	646	111,4
porzeczeki	t	5467	5232	95,7
agrest	t	118	47	39,8
orzechy włoski i laskowe	t	38	49	128,9
Pieczarki	t	51	50	98,0
Żywiec	t	148489	158552	106,8
bydło		34451	37761	109,6
cielęta	t	132	131	99,2
trzoda chlewna	t	53329	56080	105,2
owce	t	17	7	41,2
konie	t	1238	1260	101,8
drób	t	59322	63313	106,7
w tym:				
kury	t	776	860	110,8
kurczaki	t	54362	57811	106,3
kaczki	t	755	658	87,2
gęsi	t	1357	1193	87,9
indyki	t	2072	2791	134,7
Mleko krowie	tys. l	169889	174083	102,5
Jaja kurze konsumpcyjne	tys. szt.	342	70	20,5
Miód	kg	54919	40291	73,4
Wosk	kg	359	63	17,5

TABL. 15. CENY SKUPU WAŻNIEJSZYCH PRODUKTÓW ROLNYCH

WYSZCZEGÓLNIENIE	jed- nostka miary	2015	2016	2015=100
		w złotych		
Zboża				
pszenica.....	dt	60,50	58,69	97,0
żyto	dt	52,50	44,62	85,0
jęczmień.....	dt	55,00	52,04	94,6
owies i mieszanki zbożowe	dt	48,13	50,55	105,0
pszenżyto.....	dt	53,94	54,53	101,1
gryka	dt	170,45	-	x
proso.....	dt	100,73	100,81	100,1
kukurydza	dt	56,07	56,23	100,3
Strączkowe jadalne konsumpcyjne				
groch.....	kg	1,03	0,84	82,0
fasola	kg	4,10	2,88	70,2
Ziemniaki jadalne (bez wczesnych).....	dt	42,27	53,07	125,6
Buraki cukrowe	dt	10,94	11,36	103,9
Oleiste				
w tym:				
rzepak i rzepik przemysłowy.....	dt	148,86	162,45	109,1
mak	kg	7,39	7,80	105,6
gorczyca	kg	-	1,69	x
Tytoń.....	dt	693,80	754,57	108,8
Chmiel.....	dt	-	2076,58	x
Zioła	dt	454,21	459,49	101,2
Warzywa				
kapusta	kg	0,75	0,76	101,4
cebula	kg	0,77	0,71	91,4
marchew	kg	0,84	0,50	60,0
buraki	kg	0,47	0,52	110,0
ogórki.....	kg	1,80	1,26	69,9
pomidory.....	kg	1,21	0,82	67,4
kalafior	kg	1,11	1,75	158,2

TABL. 15. CENY SKUPU WAŻNIEJSZYCH PRODUKTÓW ROLNYCH (dok.)

WYSZCZEGÓLNIENIE	jed- nostka miary	2015	2016	2015=100
		w złotych		
Owoce				
jabłka	kg	0,60	0,45	76,0
gruszki	kg	1,78	1,70	95,7
śliwki	kg	1,66	1,16	69,5
brzoskwinie	kg	3,11	1,32	42,4
wiśnie	kg	1,61	1,19	73,7
czereśnie	kg	4,76	6,28	131,8
truskawki.....	kg	2,33	3,21	137,4
maliny	kg	7,69	5,91	76,8
aronia.....	kg	0,91	0,71	78,0
porzeczki.....	kg	0,66	1,05	159,7
agrest.....	kg	2,37	1,24	52,3
orzechy włoski i laskowe	kg	24,3	10,43	43,0
Pieczarki	kg	2,83	3,16	111,7
Żywiec				
bydło	kg	6,39	6,58	103,0
cielęta	kg	8,98	9,41	104,7
trzoda chlewna	kg	4,03	4,65	115,2
owce	kg	5,94	3,42	57,5
konie	kg	7,92	8,42	106,3
drób.....	kg	3,69	3,56	96,4
w tym:				
kury.....	kg	2,83	1,57	55,4
kurczaki	kg	3,51	3,42	97,4
kaczki.....	kg	4,51	4,46	98,9
gęsi	kg	7,93	7,44	101,6
indyki.....	kg	5,99	5,14	85,8
Mleko krowie	hl	105,02	102,20	97,3
Jaja kurze konsumpcyjne	szt.	0,25	0,16	65,4
Miód	kg	9,75	10,27	105,3
Wosk.....	kg	18,72	23,32	124,6

TABL. 16. PRZECIĘTNE CENY WAŻNIEJSZYCH PRODUKTÓW ROLNYCH UZYSKANE PRZEZ ROLNIKÓW NA TARGOWISKACH

WYSZCZEGÓLNIENIE	jed- nostka miary	2015	2016	2015=100
		w złotych		
Pszenica	dt	67,83	67,36	99,3
Żyto	dt	55,04	54,23	98,5
Jęczmień.....	dt	64,97	64,07	98,6
Owies.....	dt	54,99	55,78	101,4
Pszonżyto	dt	60,22	59,88	99,4
Ziemniaki jadalne (bez wczesnych).....	dt	59,69	75,05	125,7
Trzoda chlewna	kg	4,92	4,86	98,8
Krowa dojna.....	szt.	2895	3066	105,9
Jałówka 1 roczna	szt.	2336	2367	101,3
Prosię na chów	szt.	164,64	161,52	98,1
Koń roboczy.....	szt.	3919	4000	102,1
Mleko krowie	l	2,11	2,10	99,5
Jaja kurze	szt.	0,68	0,68	100,0

TABL. 17. PRODUKCJA NIEKTÓRYCH ARTYKUŁÓW ROLNYCH NA TLE KRAJU

WYSZCZEGÓLNIENIE	ogółem		
	Polska	województwo	
		w liczbach bezwzględnych	Polska = 100
a - powierzchnia w ha			
b - plony z 1 ha w dt			
c - zbiory w dt			
Zboża ogółem	a 7462347	233647	3,1
	b 40,0	30,2	x
	c 298492224	7065983	2,4
w tym:			
pszenica ogółem	a 2384016	76071	3,2
	b 45,4	33,1	x
	c 108279017	2518248	2,3
żyto.....	a 760976	11905	1,6
	b 28,9	22,8	x
	c 21995776	271327	1,2
jęczmień	a 926147	47140	5,1
	b 37,2	30,9	x
	c 34410901	1455216	4,2
Ziemniaki ^a	a 311620	13892	4,5
	b 285	260	x
	c 88724452	3611521	4,1
Strączkowe jadalne.....	a 73488	7322	10,0
	b 24,5	21,3	x
	c 1799701	155706	8,7
Buraki cukrowe	a 205572	3632	1,8
	b 658	729	x
	c 135237806	2648972	2,0
Rzepak i rzepik ogółem	a 826946	7718	0,9
	b 26,8	25,0	x
	c 22192702	193101	0,9
Kapusta gruntowa.....	a 20087	943	4,7
	b 507	554	x
	c 10177158	521871	5,1
Marchew jadalna.....	a 22308	2042	9,2
	b 368	400	x
	c 8220030	817006	9,9
Buraki ćwikłowe	a 9902	1095	11,1
	b 344	388	x
	c 3410662	424711	12,5
Ogórki gruntowe	a 13664	1869	13,7
	b 191	177	X
	c 2611943	330814	12,7
Pomidory.....	a 9060	867	9,6
	b 287	213	x
	c 2603863	184384	7,1
Jabłka.....	a 177203	21381	12,1
	b 203,4	219,7	x
	c 36042708	4698137	13,0
Śliwki.....	a 14506	2907	20,0
	b 75,5	49,1	x
	c 1095031	142829	13,0
Truskawki.....	a 50600	4510	8,9
	b 38,9	35,6	x
	c 1969722	160556	8,2

a) Łącznie z ogrodami przydomowymi.